

2022

Veselības inspekcijas publiskais pārskats

vi@vi.gov.lv www.vi.gov.lv

Klijānu iela 7, Rīga, LV-1012, tālrunis: 67081600

SATURS

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI	2
IEVADS	3
IESTĀDES DARBĪBAS VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS.....	4
DARBĪBAS VIRZIENI	4
STRATĒGIJA 2022 - 2025	4
2022. GADA DARBĪBAS GALVENIE UZDEVUMI	5
STRUKTŪRA.....	6
INSPEKCIJAS SNIEGTIE PUBLISKIE PAKALPOJUMI	6
PRIORITĀŠU, MĒRĶU UN UZDEVUMU IZPILDE 2022. GADĀ	8
I. PRIORITĀTE: KVALITĀTE	8
MĒRĶIS: STIPRINĀT MĒRĶA GRUPU PIEREDZES MONITORINGU.....	8
MĒRĶIS: EFEKTIVIZĒT UZRAUDZĪBU, KONTROLES, TEMATISKĀS PĀRBAUDES	14
MĒRĶIS: ATTĪSTĪT DIGITĀLOS RISINĀJUMUS.....	31
II. PRIORITĀTE: KULTŪRA	34
MĒRĶIS: PILNVEIDOT MĒRĶA GRUPU TIESISKUMA UN ATBILDĪBAS IZPRATNI, UN TĀS ĪSTENOŠANAS SISTĒMISKUMU.....	34
MĒRĶIS: ĪSTENOT PRAKSĒ PRINCIPU “KONSULTĒ VISPIRMS”	37
MĒRĶIS: ATTĪSTĪT SADARBĪBU AR IEINTERESĒTAJĀM PUSĒM	38
III. PRIORITĀTE: CILVĒKRESURSI.....	43
MĒRĶIS: PILNVEIDOT IEKŠĒJO KOMUNIKĀCIJU.....	43
MĒRĶIS: ELASTĪGI ATTĪSTĪT NEPIECIEŠAMĀS DARBINIEKU KOMPETENCES, ŅEMOT VĒRĀ PĀRMAIŅAS VESELĪBAS NOZARĒ UN SABIEDRĪBĀ	43
MĒRĶIS: INTEGRĒT STARPTAUTISKO PIEREDZI	47
FINANSES	49
GALVENIE UZDEVUMI 2023. GADĀ	51

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

ĀI	ārstniecības iestāde
ĀIR	Ārstniecības iestāžu reģistrs
ĀAP	ārstniecības atbalsta persona
ĀP	ārstniecības persona
ĀRF	Ārstniecības riska fonds
CE	Eiropas Atbilstība (<i>Conformité Européenne</i>)
CPNP	EK uzturētā kosmētikas līdzekļu elektroniskā datu bāze
DDL	datu drošības lapa
DNL	darba nespējas lapas
DVS	datu vadības sistēma Namejs
ECHA	Eiropas ķīmisko vielu aģentūra
EIONET	Eiropas vides informācijas un novērojumu tīkls
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
ĢĀ	ģimenes ārsts
IT	informācijas tehnoloģijas
Inspekcija	Veselības inspekcija
INSPIRE	ES telpiskās informācijas infrastruktūra
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
MK	Ministru kabinets
NA	normatīvie akti
NVD	Nacionālais veselības dienests
PII	pirmsskolas izglītības iestāde
PTL	Pacientu tiesību likums
PVO	Pasaules veselības organizācija
RAPEX	Informācijas ātrās apmaiņas sistēma
RAPID ALERT	Zāļu drošības ātrās brīdināšanas sistēma
Regula 2017/745	ES 05.04.2017. regula attiecībā uz medicīniskām ierīcēm, ar ko groza Direktīvu 2001/83/EK, Regulu (EK) Nr. 178/2002 un Regulu (EK) Nr. 1223/2009 un atceļ Padomes Direktīvas 90/385/EK un 93/42/EEK
SAC	Sociālās aprūpes un rehabilitācijas centrs
SNN	Starptautiskais nepatentētais nosaukums
SPKC	Slimību profilakses un kontroles centrs
ŪAS	ūdensapgādes sistēmas
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VM	Veselības ministrija
ZVA	Zāļu valsts aģentūra

IEVADS

Inspekcija atbild par drošu pakalpojumu drošā vidē. Mūsu uzraudzībā ir vairāk nekā 16 000 inspicējamo objektu – sākot no ārstniecības iestādēm un beidzot ar sociālās aprūpes centriem un izglītības iestādēm. Inspekcijas stratēģija 2022.–2025. gadam paredz īstenot un sekmēt tādu iestādes darbību, kas fokusēta uz sabiedrības vajadzībām. Mēs esam ieinteresēti ilgtspējīgas partnerības veidošanai ar visām mūsu mērķgrupām – sākot no profesionāļiem, sabiedriskajām organizācijām, kopienām un beidzot ar katru cilvēku individuāli, lai precīzi un proaktīvi identificētu iespējamus riskus un, ņemot tos vērā, realizētu atbilstošu uzraudzību un kontroli. Raugoties uz mums uzticētajām funkcijām, Inspekcija ir normatīvo prasību izpildes uzraugs un kontrolieris, bet pēc būtības – universāls indikators, kurš parāda to, kas veselības nozarē notiek kopumā.

Aizvadītajā, 2022. gadā lakmusa papīrs iekrāsojās gana košs, jo Inspekcija saņēma ļoti daudz sūdzību, kas atspoguļoja pandēmijas saspringtajā laikā uzkrātās problēmsituācijas. Tās bija attiecināmas uz visām mūsu uzraudzības jomām, kā sabiedrības veselību, tā arī farmāciju, bet pārsvarā – veselības aprūpi. Tā rezultātā Inspekcija rosināja pārskatīt Pacientu tiesību likumu un Ārstniecības likumu un radīt mehānismus pacienta tiesību nepārprotamai implementēšanai kopējā kvalitatīvā ārstniecības procesā tā, lai pacientu tiesību ievērošana būtu ikvienas ārstniecības personas un ārstniecības iestādes darba neatņemama sastāvdaļa.

Inspekcija uzrauga normatīvo aktu prasību ievērošanu ne tikai ārstniecības iestādēs, bet arī izglītības iestādēs, sociālās aprūpes centros, skaistumkopšanas pakalpojumu sniegšanas vietās, pirtīs u.c. Inspicējamajos objektos regulāri notiek plānveida kontroles, un aizvadītajā gadā to bija vairāk nekā 3 000. Veicām arī vairākus tematiskos auditus – kompleksas un skrupulozas pārbaudes. Piemēram, lai izvērtētu, vai vienāda līmeņa slimnīcās tiek sniegti līdzvērtīgi pakalpojumi un pacienti saņem vienādu ārstēšanu. Pārbaūžu rezultātā identificējot problēmas, Inspekcija norādīja nepieciešamos uzlabojumus un iespējamus risinājumus, sniedza ieteikumus izmaiņām normatīvajā regulējumā.

Tajā pašā laikā 2022. gads izgaismoja virkni problēmu, kas arī pašā Inspekcijā bija krājušās daudzu gadu garumā. Tas deva spēcīgu grūdienu izvētīt un sakārtot iestādes rutīnas procesus. Tā rezultātā mēs sākam visiem iespējamajiem pārkāpumiem pieiet sistēmiski, lai gūtu nepieciešamo skaidrību par to, kā tas ir un kāpēc, lai veiktu vēlamās izmaiņas. Uzsākām veidot datu bāzi ar iesniegumiem, tajā skaitā arī ar medijos un sociālajos tīklos pieejamo informāciju. Un, ja parādījās lietas, kas liecināja par apdraudējumu pacienta veselībai un dzīvībai, Inspekcija uzsāka pārbaudes pēc savas iniciatīvas.

2022. gada maijā Eiropas Komisija ierosināja pieņemt regulu par Eiropas veselības datu telpu. Arī Inspekcijas uzskatā digitalizācija ir veselības aprūpes nākotne. Veselības datiem ir jāklūst savstarpēji savietojamiem un izmantojamiem. Vienlaikus, domājot par nākotnes izaicinājumiem, nepieciešams skaidrs tiesību un pienākumu regulējums ne tikai ārstiem, kārtībai, kādā veselības aprūpes pakalpojums tiek nodrošināts, un pacienta aizsardzībai, bet arī institūcijai, kas to visu uzrauga un kontrolē.

IESTĀDES DARBĪBAS VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS

Inspekcija ir veselības ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts pārvaldes funkcijas veselības nozares uzraudzībā un kontrolē, lai nodrošinātu veselības aprūpes, sabiedrības veselības un farmaceitiskās darbības jomu regulējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu un izpildi kvalitatīvai un kvalificētai veselības aprūpei, kā arī drošai un veselīgai dzīves videi. Inspekcijas funkcijas un uzdevumi ir noteikti MK 9.07.2019. noteikumos Nr. 309 „Veselības inspekcijas nolikums”.

DARBĪBAS VIRZIENI

VESELĪBAS APRŪPES jomā galvenie darbības virzieni ietver ĀI uzraudzību un sniegtās veselības aprūpes kvalitātes kontroli un darbnespējas ekspertīzi, medicīnisko ierīču izplatīšanas un lietošanas (ekspluatācijas) uzraudzību.

FARMĀCIJAS jomā Inspekcija nodrošina farmaceitiskās darbības uzņēmumu un zāļu aprites uzraudzību, īstenojot cilvēkiem paredzēto zāļu, narkotisko un psihotropo zāļu (arī prekursoru) izplatīšanas un zāļu reklāmas un komercprakses uzraudzību aptiekās un to filiālēs, zāļu lieltirgotavās, zāļu ražošanas uzņēmumos, medikamentu muitas noliktavās, medicīnisko un veterinārmedicīnisko zinātnisko pētījumu veikšanas laboratorijās un pie aktīvo vielu izplatītājiem, kā arī citos objektos, kas saistīti ar zāļu, prekursoru apriti vai reklāmu.

SABIEDRĪBAS VESELĪBAS jomā Inspekcija nodrošina paaugstināta riska u.c. subjektu (bērnu izglītības iestādes, bērnu nometnes, sociālās aprūpes iestādes, dienesta viesnīcas, skaistumkopšanas, tetovēšanas un pīrsinga saloni, sporta klubi, peldbaseini, pirtis, viesnīcas) uzraudzību; iedzīvotāju veselību ietekmējošo vides faktoru (vides fizikālie, ķīmiskie un bioloģiskie faktori, kas var būtiski pasliktināt dzīves kvalitāti un radīt veselības traucējumus, tai skaitā veic dzeramā ūdens un peldvietu monitoringu) uzraudzību; ķīmisko vielu, ķīmisko maisījumu, kosmētikas līdzekļu, tabakas izstrādājumu, elektronisko cigarešu uzraudzību Latvijas tirgū.

REĢISTRU jomā Inspekcija nodrošina ĀIR, ĀP un ĀAP reģistru uzturēšanu; veselības aprūpes pakalpojumu eksporta uzraudzību.

STRATĒGIJA 2022 - 2025

MISIJA – sabiedrības veselības, veselības aprūpes un farmācijas tiesiskuma un sabiedrības tiesību empātiska, efektīva un iedarbīga uzraudzība un kontrole.

VĪZIJA – Inspekcija veicina un sinhronizē sabiedrības veselības, veselības aprūpes un farmācijas profesionālās jomas, sabiedrisko organizāciju, kopienu un katra cilvēka individuālo (sabiedrības) ilgtspējīgu partnerību.

VĒRTĪBAS:

- Profesionalitāte
- Godprātība
- Atbildība
- Sadarbība

PRIORITĀTES UN STRATĒGISKIE MĒRĶI:

Kvalitāte	➔ Stiprināt mērķa grupu pieredzes monitoringu.
	➔ Efektivizēt uzraudzību, kontroles, tematiskās pārbaudes.
	➔ Attīstīt digitālos risinājumus.
Kultūra	➔ Pilnveidot mērķa grupu tiesiskuma un atbildības izpratni, un tās īstenošanas sistēmiskumu.
	➔ Īstenot praksē principu “Konsultē vispirms”.
	➔ Attīstīt sadarbību ar ieinteresētajām pusēm.
Cilvēkresursi	➔ Pilnveidot iekšējo komunikāciju.
	➔ Elastīgi attīstīt nepieciešamās darbinieku kompetences, ņemot vērā pārmaiņas veselības nozarē un sabiedrībā.
	➔ Integrēt starptautisko pieredzi.

2022. GADA DARBĪBAS GALVENIE UZDEVUMI

Sagatavot informatīvus un izglītojošus materiālus par aktuālām tēmām, ņemot vērā uzraudzības objektos konstatētās problēmas, biežāk uzdotus jautājumus un saņemtas sūdzības.

Nodrošināt dalību darba grupās Eiropas Savienības institūcijās un Latvijā organizētajās konferencēs, semināros, sniedzot informāciju par Inspekcijas darbību un apmainoties ar aktuālo informāciju.

Izstrādāt, aktualizēt un pilnveidot Inspekcijas iekšējos normatīvos aktus, procedūras, tipveida kontroles lapas (TKL), vadlīnijas uzraudzības jomā, veidlapas.

Attīstīt mācīšanās kultūru – prezentēt un ar ieinteresētajām pusēm diskutēt, publicēt pārbaudzi, klīnisko auditu, ĀRF gadījumu rezultātus, uzlabojumu ieviešanu.

Aizsargāt pacientu intereses, pārtraucot negodīgu komercpraksi, bloķējot tīmekļa vietnes zāļu jomā, tai skaitā ar tīmekļa vietņu starpniecību izplatāmās neatļautas zāles, steroīdus, COVID-19 ārstēšanai neapstiprinātas zāles u.c.

Tematiskā pārbaude - par ģimenes ārstu rīcības pamatotību, iesakot atbrīvot izglītojamos no 2021./2022.mācību gadā noteiktajiem valsts pārbaudījumiem.

Veikt auditu ārstniecības iestādēs, kurās tiek sniegti invazīvas kardioloģijas pakalpojumi, izvērtējot akūtās kardioloģijas vadlīniju ievērošanu tajās.

Audits onkoloģijas jomā – cik savlaicīgi pacientiem, kuriem diagnosticēts vēzis “zaļā koridora” ietvaros, tiek uzsākta / veikta nozīmētā operācija, ķīmijterapija, apstarošana, hormonterapija, cilmes šūnu transplantācija.

Tematiskā pārbaude – vides pieejamības nodrošinājums ārstniecības iestādēs sadarbībā ar invaliditātes interešu aizstāvības nevalstisko organizāciju (Sustento/Apeirons).

Tematiskā pārbaude – Covid-19 pašpārbaudes testu atbilstība MK Noteikumu Nr. 689 prasībām.

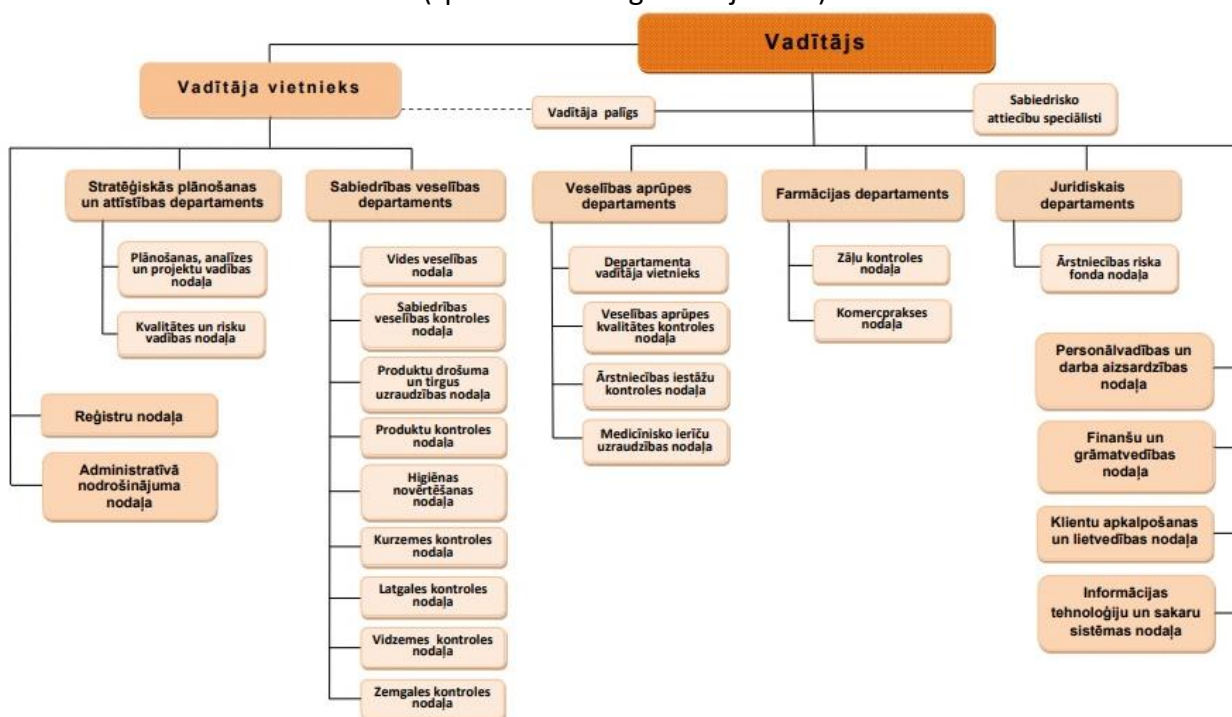
Izpētīt situāciju mazajās ūdensapgādes sistēmās (ŪAS) ar ūdens piegādes apjomu līdz 100 m3/dnn.

Attīstīt pašnovērtējuma sistēmu, sekmējot uzlabojumu īstenošanu bez Inspekcijas klātienas kontrolēm un uzraudzības objektu atbildības paaugstināšanu.

Īstenot attālinātās uzraudzības koncepciju, aizstājot klātienes kontroles ar attālināti veiktām kontrolēm zāļu, medicīnisko ierīču produktu uzraudzības jomās.

STRUKTŪRA

(spēkā ar 2023. gada 1. janvāri)

INSPEKCIJAS SNIEGTIE PUBLISKIE PAKALPOJUMI

Inspekcijas sniegto publisko pakalpojumu būtība – izvērtēt iespējas sabiedrībai nodrošināt drošu un nekaitīgu dzīves un darba vidi.

Inspekcijas klientiem ir pieejami [e-pakalpojumi](https://www.latvija.lv) izmantojot valsts pārvaldes pakalpojumu portālu [Latvija.lv](https://www.latvija.lv)

Neskatoties uz Covid-19 pandēmijas radītajiem apstākļiem, arī 2022. gadā Inspekcija nodrošināja iespēju pieprasīt un saņemt iestādes sniegtos valsts pārvaldes pakalpojumus, galvenokārt izmantojot attālinātās saziņas kanālus, un, nodrošinot visu valstī noteikto epidemioloģisko noteikumu prasību ievērošanu, ja pakalpojuma sniegšanai bija nepieciešams veikt klātienēs darbības.

2022. gadā turpinājās darbs pie Inspekcijas sniegto valsts pārvaldes pakalpojumu optimizācijas un digitalizācijas, nodrošinot 41 valsts pārvaldes pakalpojuma sniegšanu veselības aprūpes, sabiedrības veselības, vides veselības un farmācijas jomās.

Inspekcija sniedz arī maksas pakalpojumus saskaņā ar MK 2013. gada 27. augusta noteikumiem Nr. 675 „Veselības inspekcijas maksas pakalpojumu cenrādis”.

Inspekcija nepieņem lēmumus un neizdod dokumentus par darbības atļaušanu vai aizliegšanu, bet gan tikai sagatavo atzinumus ar slēdzieniem, kuri nepieciešami lēmumu pieņemšanas institūcijām (pašvaldībām u.c.).

1. attēls. Visbiežāk pieprasītie un sniegtie publiskie pakalpojumi

PRIORITĀŠU, MĒRĶU UN UZDEVUMU IZPILDE 2022. GADĀ

I. PRIORITĀTE: KVALITĀTE

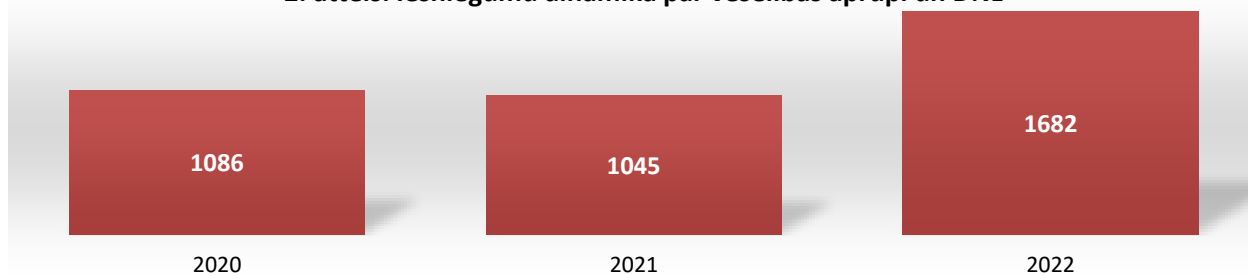
MĒRĶIS: STIPRINĀT MĒRĶA GRUPU PIEREDZES MONITORINGU

IESNIEGUMU IZSKATĪŠANA

Veselības aprūpe

Par veselības aprūpi un darbnespējas lapu (DNL) izsniegšanas pamatotību 2022. gadā kopumā izskatīti 1682 iesniegumi. Iesniegumos par veselības aprūpi izteiktas sūdzības par veselības aprūpes kvalitāti, savlaicīgumu, pēctecību, proti, vai pacients saņēmis veselības stāvoklim atbilstošu un uz pierādījumiem balstītu ārstniecību, kā arī par veselības aprūpes pakalpojuma organizēšanu, savstarpējās komunikācijas jautājumiem.

2. attēls. Iesniegumu dinamika par veselības aprūpi un DNL

Par veselības aprūpes kvalitāti izskatītas 640 sūdzības. Biežāk iesniegtas sūdzības par saņemtiem pakalpojumiem:

zobārstniecībā – 38

- 2 gadījumos konstatēta korektīvo darbību nepieciešamība

psihiatrījā – 30

- 4 gadījumos konstatēta korektīvo darbību nepieciešamība

primārā veselības aprūpē – 28

- 4 gadījumos konstatēta korektīvo darbību nepieciešamība

ķirurģijā – 27

- 3 gadījumos konstatēta korektīvo darbību nepieciešamība

onkoloģijā – 21

- 2 gadījumos konstatēta korektīvo darbību nepieciešamība

Akcentējamās Inspekcijā saņemtās sūdzības, kurās pacienti skaidri norāda vai arī kontekstā ir saskatāmi pacientu tiesību aizskārumi. Pacientu tiesību ievērošanas jautājumi 2022. gadā kopumā vērtēti, izskatot 141 iesniegumu, no kuriem 43 gadījumos konstatēts, ka ĀP nav ievērojušas pacientu tiesības:

- ➔ izrādīta necieņa/rupja izturēšanās pret pacientu;
- ➔ nav ievērotas pacienta tiesības uz informāciju – pacientam saprotami un pilnīgi nav sniegta informācija par viņa veselības stāvokli, tajā skaitā par slimības diagnozi, ārstēšanas, izmeklēšanas un rehabilitācijas plānu, prognozi un sekām, ārstniecības rezultātiem, par

veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanas iespējām un veselības aprūpes pakalpojumu apmaksas kārtību.

Pamatojoties uz sūdzību izskatīšanas rezultātā konstatēto, Inspekcija ar ĀI pārrunāja un aktualizēja jautājumus par PTL noteiktajām normām, uzdeva turpmāk ievērot un aicināja respektēt pacientu tiesības, atsevišķos gadījumos ĀP piemēroja administratīvo sodu, kā arī nosūtīja informāciju Latvijas Ārstu biedrībai par piecu ārstu profesionālo darbību veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanā.

Inspekcija turpina iepriekšējos gados uzsākto ĀI iesaistīšanu iesniegumu izskatīšanā, jo saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, ĀI ir jāievieš un jāuztur pacientu sūdzību un ierosinājumu analīzes sistēma. Izskatot pacientu iesniegumu, ĀI ir iespējams objektīvi izprast un izvērtēt savu pacientu neapmierinātības cēloņus, kā arī noteikt un operatīvi risināt problēmas brīdī, kad tās rodas.

Inspekcija aicināja pacientus ar sūdzībām par pacientu tiesību ievērošanu, pirmkārt, vērsties pašā ĀI, lai laicīgi izvērtētu konkrēto situāciju un rastu labāko risinājumu pacientam, kā arī veiktu uzlabojumus, lai novērstu līdzīga veida pacientu neapmierinātību un sūdzības iemeslus.

Medicīnisko ierīču uzraudzībai 2022. gadā izskatīti plaša spektra iesniegumi:

PAR	Covid-19 testiem;
	sejas auduma maskām;
	pēc pasūtījuma izgatavotiem ortopēdiskiem apaviem;
	ortopēdiskiem apaviem;
	gadījumu ar krūšu implantiem;
	zobārstniecībā neoriģināla preparāta izplatīšanu Latvijas tirgū;
	alkometru iemutņiem u.c.

Tikai vienā gadījumā Inspekcija konstatēja, ka ierīce nebija paredzēta Latvijas tirgum un izplatītājam tika uzdots atgriezt precī piegādātājam.

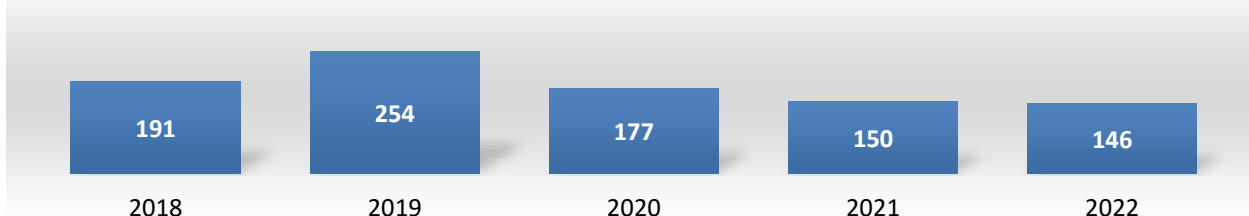
Izskatot katru iesniegumu, Inspekcija veic kontroles un nepieciešamības gadījumos pieprasa papildus informāciju citas dalībvalsts medicīnisko ierīču tirgus uzraudzības iestādei par konkrētās valsts medicīnisko ierīču ražotāju un ražotās ierīces atbilstību Regulas 2017/745 prasībām.

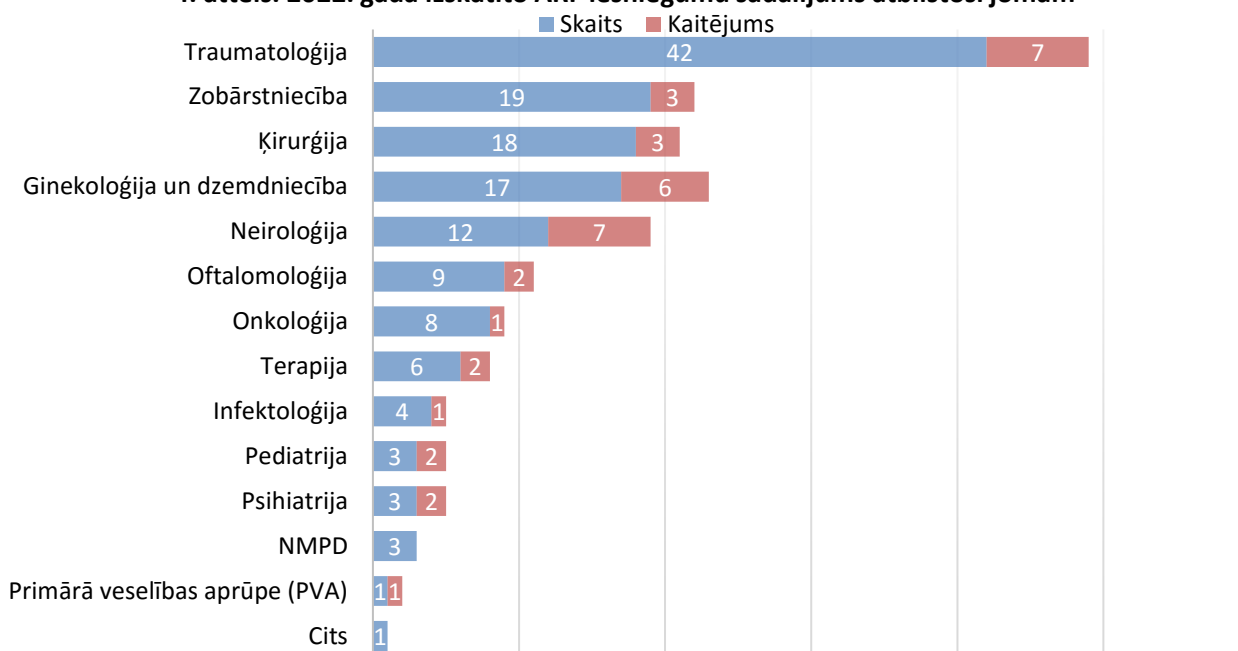
Inspekcija aicināja patērētājus ziņot ZVA par gadījumiem, kad ar medicīniskās ierīces lietošanu ir saistīts negadījums vai arī iespējams potenciāls negadījums, kas radījis vai varēja radīt pacienta, lietotāja vai trešās personas nāvi vai nopietnus veselības traucējumus.

Ārstniecības riska fondā (ĀRF) 2022. gadā izskatīti 146 iesniegumi. Kaitējuma esību pacienta veselībai vai dzīvībai Inspekcija noteica 37 (25 %) gadījumos. Noteiktā kaitējuma apmērs svārstījies robežās 1,8 % – 91 % no maksimālās izmaksas 142 290,00 euro .

3. attēls. Izskatīto ĀRF iesniegumu dinamika

4. attēls. 2022. gadā izskatīto ĀRF iesniegumu sadalījums atbilstoši jomām

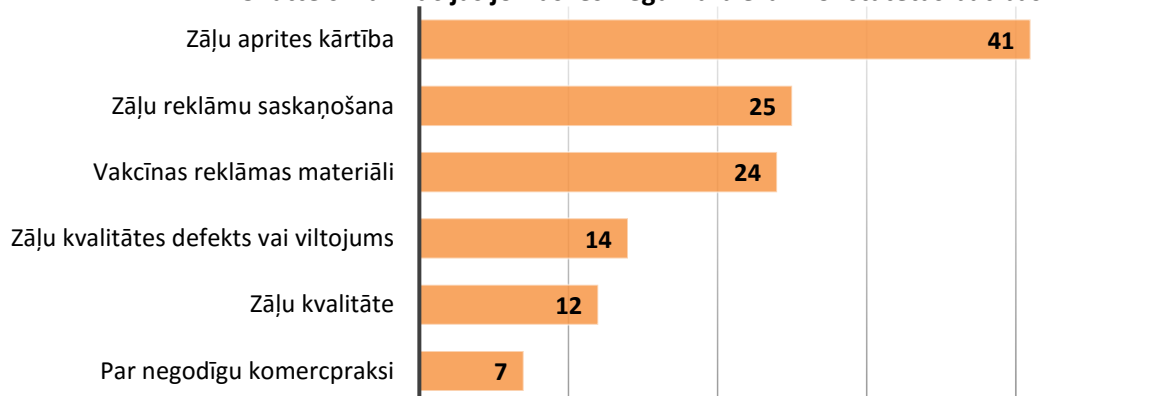

Noslēdzot ekspertīzes, Inspekcija nosūta ĀI, kurās konstatēta kaitējuma esība pacienta veselībai vai dzīvībai, atzinumā izdarītos secinājumus par pacientam nodrošināto ārstniecību un ieteikumus turpmākā darba pilnveidei ar mērķi uzlabot tālāko pacientu aprūpi.

Farmācija

2022. gadā Inspekcijā izskatīti 183 iesniegumi no fiziskām un juridiskām personām, valsts pārvaldes un pašvaldību iestādēm, VM un citām valsts pārvaldes iestādēm.

5. attēls. Farmācijas jomas iesniegumu biežāk konstatētās būtības

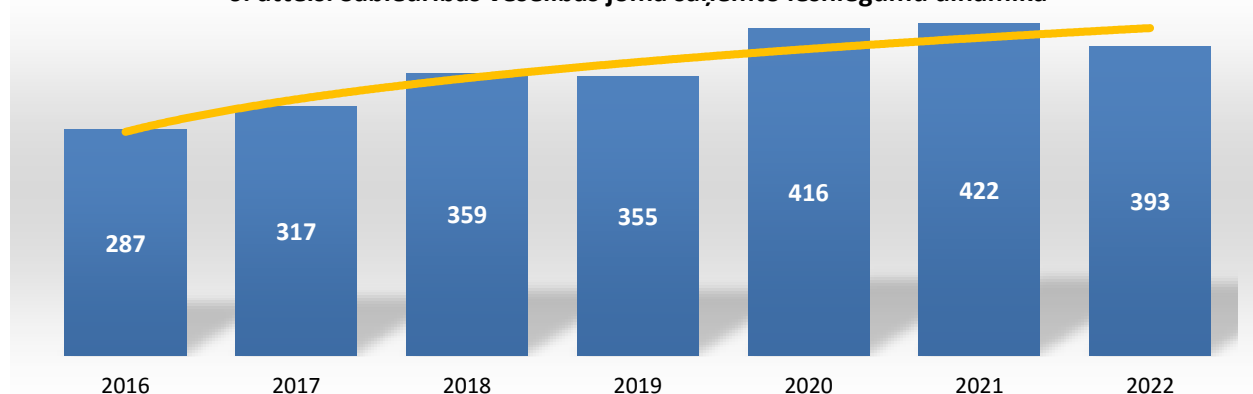

Lielākā daļa iesniegumu nav saistīti ar sūdzībām kā tādām, bet gan ar informāciju, ko uzņēmums iesniedz izvērtēšanai (piemēram, zāļu reklāmas saskaņošana, t.sk., vakcīnu reklāmas materiālu iesūtīšana) vai arī informācija no robežkontroles punktiem par zāļu ieviešanu, ko tranzītā caur Latvijas Republikas teritoriju ved uz citu valsti.

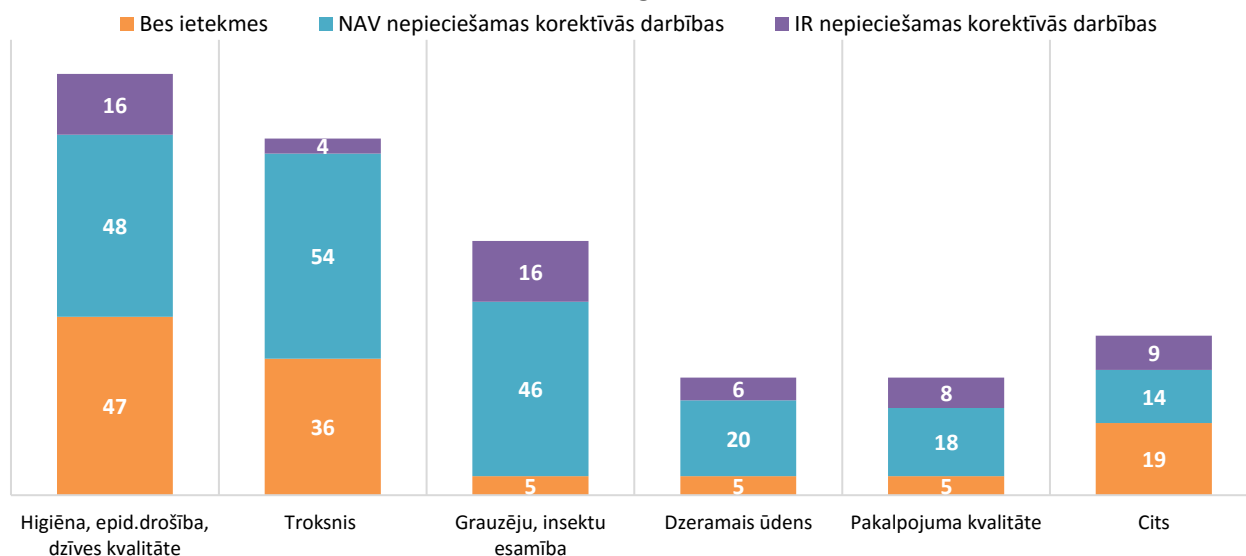
Sabiedrības veselība

Sūdzību skaita tendence sabiedrības veselības jomā rāda to pieaugumu, it sevišķi izsludinātās ārkārtējās situācijas Covid-19 laikā, kas saistīts ar iedzīvotāju brīvas pārvietošanās ierobežojumiem, dažādiem un stingriem epidemioloģiskās drošības prasību ievērošanas nosacījumiem. Attālinātā darba ieviešana – praktiski visa diena pavadīta mājās apstākļos, kas saasina cilvēka subjektīvo jutīgumu. 2022. gadā saņemto sūdzību skaits, salīdzinājumā ar Covid-19 ietekmes 2020.-2021. gadiem, vidēji samazinājies par 7 %, bet par 11 % pieaudzis salīdzinājumā ar 2019. gadu.

6. attēls. Sabiedrības veselības jomā saņemto iesniegumu dinamika

7. attēls. Sabiedrības veselības jomas iesniegumu būtības un to pamatotība
2022. gadā

Pakalpojuma kvalitāte – nekvalitatīvs manikīrs, tetovēšanas pakalpojums, nav atbilstošas izglītības, iekārtu kvalitāte, peldbaseinā nav nodrošināti drošības pasākumi u.c

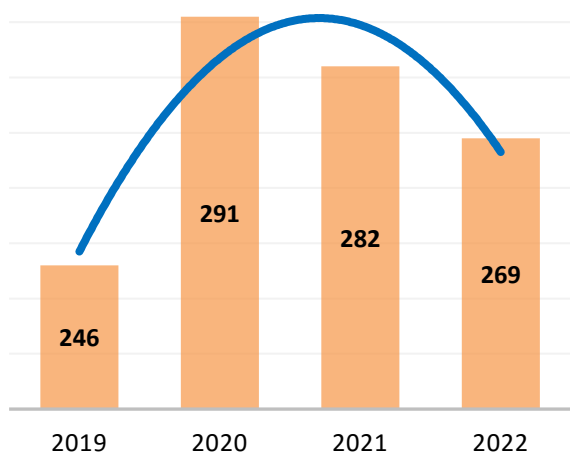
Cits – pamatā neregistrēta skaistumkopšana, atkritumu apsaimniekošana, putnu barošana; kaķis PII telpās; karstā ūdens temperatūras neievērošana, sausās tualetes likvidēšana u.c.

Kā parasti visaktīvākie sūdzību iesniedzēji ir Rīgas un Rīgas reģiona iedzīvotāji. Tas izskaidrojams ar to, ka Rīgā un tās apkaimēs ir vislielākais iedzīvotāju blīvums un arvien vairāk notiek pilsētvides urbanizācija, kas nelabvēlīgi ietekmē iedzīvotāju veselību.

Sūdzību TOP 3:

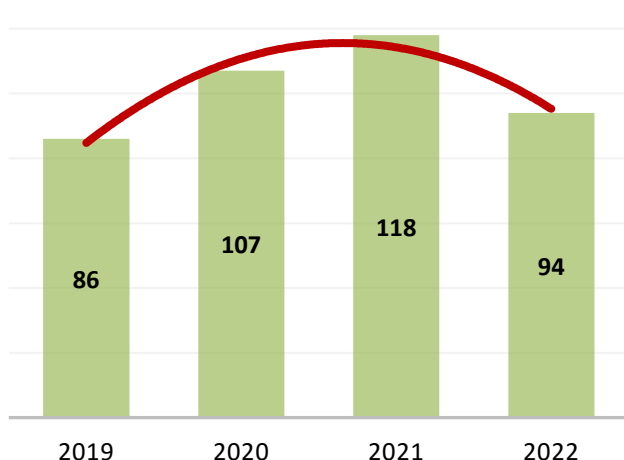
1. dažāda veida troksnis, pamatā no dažādām iekārtām;
2. Covid -19 noteikto ierobežojumu neievērošana;
3. žurku, blakšu, prusaku izplatība (visās iespējamās vietās).

8. attēls. Sūdzību par epidemioloģiskās drošības prasību un higiēnas prasību neievērošanu dinamika

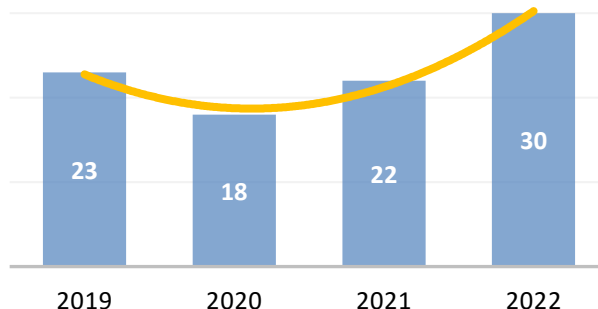
Saņemto iesniegumu ar sūdzībām par nekvalitatīvu dzeramo ūdeni dinamika (skat. 9. attēlu) norāda uz tendenci pieaugt iedzīvotāju subjektīvai neapmierinātībai ar dzeramā ūdens kvalitāti. Laboratoriskai testēšanai 19 gadījumos ņemti dzeramā ūdens paraugi, no tiem **sešos gadījumos laboratoriski konstatēts, ka neatbilst normatīvo aktu prasībām**. Šādos gadījumos dzeramā ūdens piegādātājam uzdots veikt korektīvos pasākumus, lai ūdens kvalitāti uzlabotu.

10. attēls. Sūdzību par troksni dinamika

Skatoties uz iepriekšējiem gadiem – pirms Covid-19 laika, t.i. pēc 2020. gada un salīdzinot 2022. gadā saņemtās sūdzības, var secināt, ka katru gadu pakāpeniski pieaug iedzīvotāju subjektīvā neapmierinātība ar apkārt pastāvošo epidemioloģisko drošības situāciju, higiēnas prasību nodrošinājumu. Pamatā tie ir dzīves kvalitāti pasliktinoši apstākļi, uzmanību saistošas negatīvas problēmas norādīšana: žurku, prusaku un blakšu esamība, telpu higiēna (antisanitāri apstākļi, smakas), skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzēju kvalitatīva pakalpojuma nesniegšana u.c. **Iesniegumos minētā informācija apstiprinās apmēram 14 % gadījumu.**

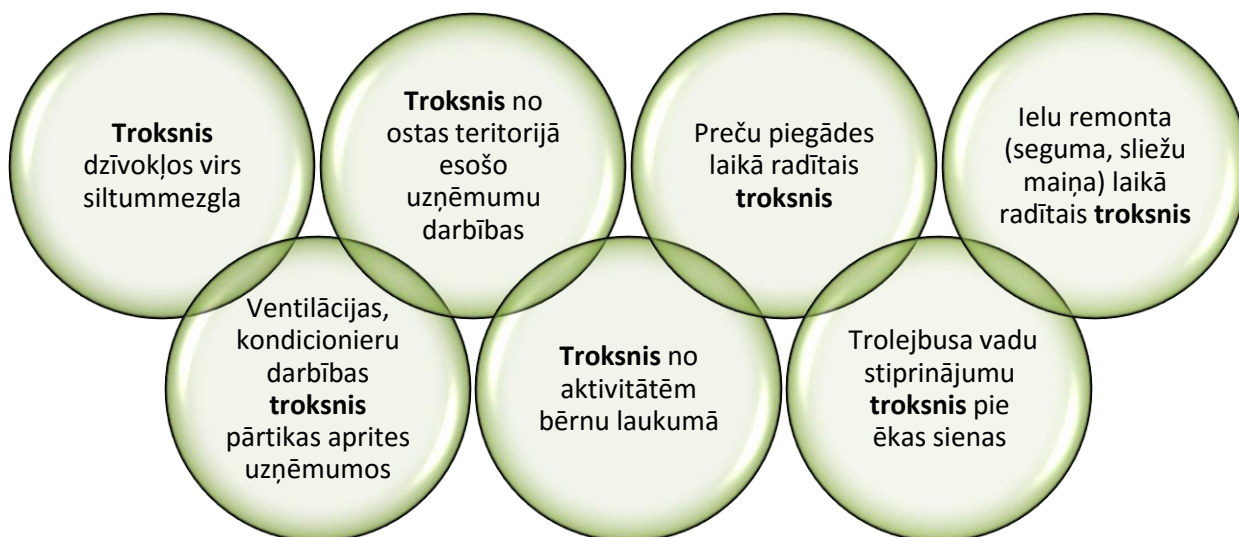
9. attēls. Sūdzību par nekvalitatīvu dzeramo ūdeni dinamika

Nemainīgi, kā katru gadu, kā visvairāk traucējošais iedzīvotāju vides kvalitātes traucējošais faktors ir dažāda veida troksnis. 2022. gadā laboratoriskie mērījumi veikti deviņu sūdzību gadījumos, no tiem **trijos gadījumos trokšņa līmeņa mērījumi uzrādīja pārsniegumus noteiktajām vērtībām**, bet trijos gadījumos konstatēts trokšņa līmeņa robežlielums. Šajos gadījumos Inspekcija uzdevusi veikt pasākumus trokšņa līmeņa samazināšanai un veikt vides trokšņa līmeņa mērījumus, iesniedzot Inspekcijā testēšanas pārskatus ar atzinumu par trokšņa līmeņa atbilstību.

Katrs iesniegums par troksni tiek izskatīts individuāli, iesaistītas citas institūcijas (būvvaldes, pašvaldība, pārvaldnieki), kā arī saņemtas atbildes uz pieprasīto informāciju vai paveiktajiem pasākumiem situācijas uzlabošanai. Lielākajā daļā iesniegumu uzņēmums *pats labprātīgi veicis* pasākumus trokšņa mazināšanai, lai uzlabotu sabiedrības dzīves kvalitāti. Ražošanas uzņēmumiem tiek uzdots pašiem veikt vides trokšņa mērījumus, saskaņā ar piesārņojošās darbības atļaujā norādīto informāciju.

11. attēls. Trokšņa sūdzības

Aizvadītajā gadā organizēti pieci trokšņa mērījumi dzīvojamajās telpās, kur nav bijusi pārliecība par veikto pasākumu efektivitāti vai īpašnieka pārliecību, ka viss ir kārtībā. Pārsniegumu gadījumos ir uzdoti pasākumi, kuri veikti, iesniedzot Inspekcijai testēšanas pārskatus. Vienā gadījumā iekārta uzstādīta nelikumīgi, un būvvalde uzdeva īpašniekam atjaunot fasādes vizuālo izskatu (t.i. noņemt ventilatorus).

2022. gadā Inspekcijā saņemtas un izskatītas arī 29 sūdzības produktu uzraudzības jomā (sešas par kosmētikas līdzekļiem; 11 par ķīmiskajam maisījumiem; 11 par elektroniskām cigaretēm un uzpildes šķidrumiem; vienu par tabakas izstrādājumu).

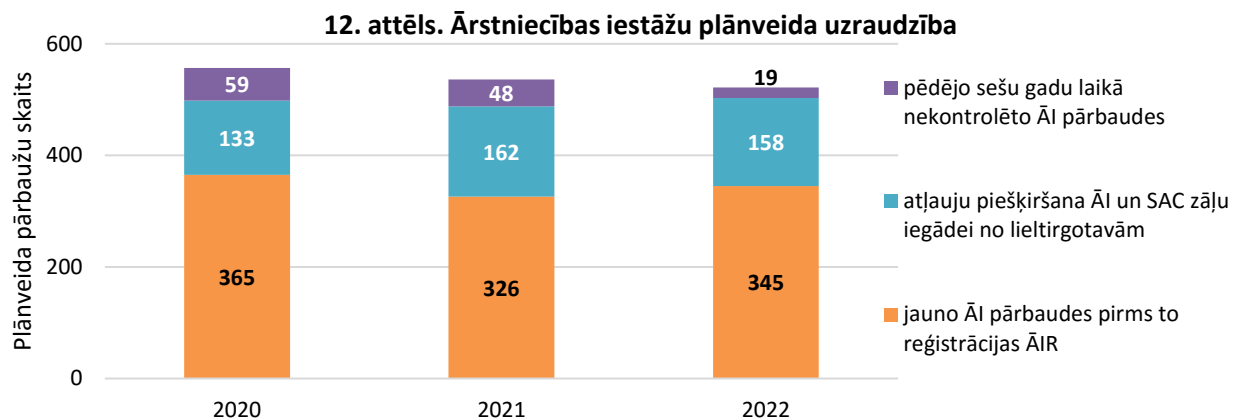
1. tabula. Sūdzību būtības produktu uzraudzībā

Elektroniskās cigaretes un uzpildes šķidrumi	Ķīmiskie maisījumi	Kosmētikas līdzekļi	Tabakas izstrādājumi
- neatbilstošs tilpums - nav ievērots 6 mēnešu periods - marķējuma neatbilstības	- nav marķējuma latviešu valodā - nav nodrošināts ar taktilo brīdinājuma zīmi - nav izsniegta DDL (drošības datu lapa) - beidzies derīguma termiņš - nav REACH reģistrācijas	- nav paziņots CPNP - beidzies derīguma termiņš - nekorekts marķējums	nav paziņots EU-CEG

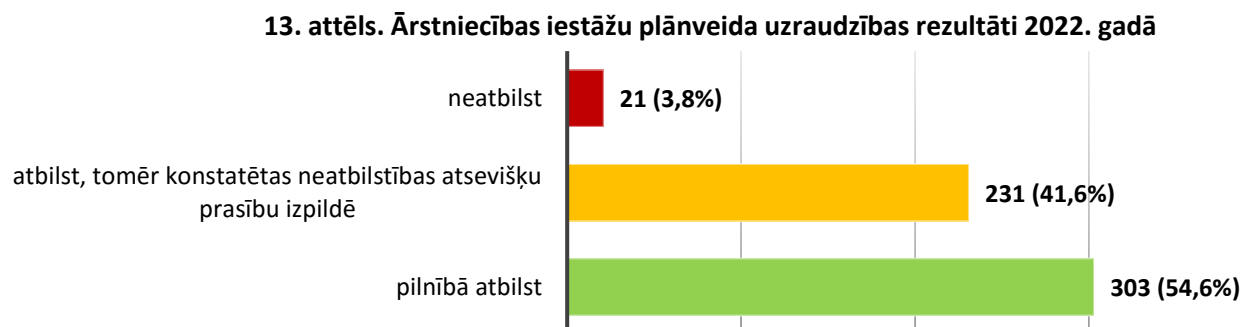
PLĀNVEIDA UZRAUDZĪBA

Veselības aprūpe

Ārstniecības iestāžu uzraudzībai 2022. gadā Inspekcija veikusi 555 plānveida pārbaudes, balstoties uz riska novērtējumu, t.sk. ievērojot izvirzītās prioritātes (skat. 12. attēlā).

Salīdzinot ar 2021. gadu, aizvadītajā gadā palielinājies to ĀI skaits, kurās Inspekcija konstatēja neatbilstību kontroles aktā vērtēto NA prasībām (no 1,6 % uz 3,8 %). Lielākajā daļā – 19 (90,5 %) gadījumos tās bija kontroles iestādēs, kuras iesniegušas pieteikumu ĀIR saistībā ar jaunas ĀI reģistrāciju. Konstatējot neatbilstības, reģistrācija tika atteikta, līdz visu konstatēto neatbilstību novēršanai.

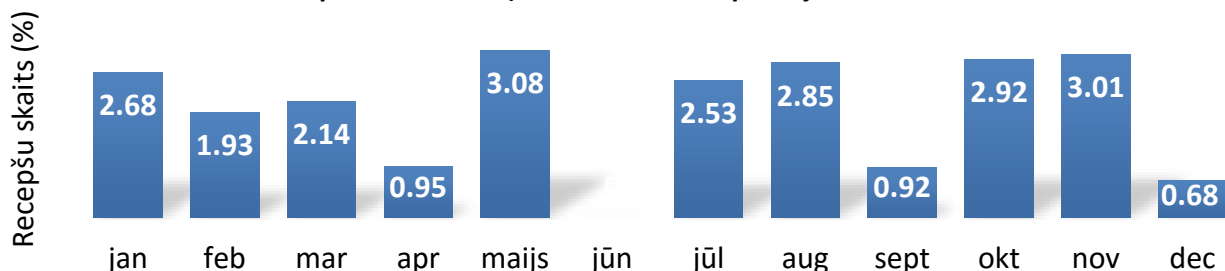

Medicīnisko ierīču uzraudzībai Inspekcija veikusi 50 plānveida pārbaudes pie Latvijas ražotājiem, importētājiem, izplatītājiem un mazumtirdzniecības vietās par zema, vidēja un augsta riska medicīnisko ierīču atbilstību NA prasībām. Izvērtējot medicīniskās ierīces atbilstību, Inspekcija pievērs uzmanību gan ierīces paredzētajam nolūkam, gan sniegtajai informācijai uz etiķetes un lietošanas instrukcijā, gan veiktajām atbilstības novērtēšanas procedūrām, gan CE zīmei. Pie Latvijas ražotājiem būtiski ir vērtēt tehniskās dokumentācijas atbilstību Regulas 2017/745 prasībām. 2022. gadā pārbaudes veiktas pie četriem ražotājiem.

Konstatējot neatbilstošas medicīniskās ierīces, Inspekcija veic preču izplatīšanas apturēšanu un atsaukšanu no tirgus. **2022. gadā sastādīti 11 medicīnisko ierīču apturēšanas akti, kopā apturēti 28 dažādu ierīču veidi.** Inspekcijas tīmekļa vietnē regulāri tiek ievietota aktuālā [informācija par konstatētām neatbilstošām medicīniskām ierīcēm](#).

Zāļu starptautiskā nepatentētā nosaukuma (SNN) izsniegšanu zāļu kompensācijas sistēmas ietvaros Inspekcija pārbaudīja 170 kontrolēs aptiekās gan klātienē, gan arī attālināti (portālā „E-veselība”). No pārbaudītajām 8 610 receptēm neatbilstības konstatētas 178 (2 %).

14. attēls. Receptu skaits (%) attiecībā pret pārbaudīto receptu skaitu, kurās pacients nav saņēmis lētākās kompensējamās zāles

No 2022. gada janvāra līdz gada beigām samazinājies tādu gadījumu skaits, kuros pret kompensējamo recepti pacients nav saņēmis lētākās kompensējamās zāles. Ņemot vērā pārbažu laikā biežāk konstatētās neatbilstības, kā arī aptieku darbinieku jautājumus par kompensējamo zāļu izsniegšanas kārtību, Inspekcija tās apkopoja un izstrādāja informatīvos materiālus aptiekām.

Zāļu reklāmas izplatīšanas uzraudzības nolūkā veikta 331 kontrole, no tām 251 plānveida kontrole, no kurām 42 (17 %) kontrolēs konstatētas neatbilstības NA prasībām, kas uzraudzības rezultātā tika novērstas.

Būtiskākās konstatētās neatbilstības zāļu reklāmā:

- rada iespaidu, ka zāļu drošību un efektivitāti garantē to dabiskā izcelsme;
- nav aicinājuma konsultēties ar ārstu vai farmaceitu par zāļu lietošanu;
- nav brīdinājuma "Zāļu nepamatota lietošana ir kaitīga veselībai";
- sniegtā informācija neatbilst zāļu aprakstā norādītajām ziņām;
- nav skaidrs un salasāms aicinājums uzmanīgi izlasīt lietošanas instrukciju vai atbilstošu informāciju uz iepakojuma;
- zāļu reklāma nav pieejama tikai speciālistiem.

Konstatējot neatbilstošas zāļu reklāmas, Inspekcija, izvērtējot konstatētā pārkāpuma raksturu un iespējamo ietekmi, atbilstoši Reklāmas likumā vai Negodīgas komercprakses aizlieguma likumā noteiktajām tiesībām – uzdod reklāmas devējiem vai tās izplatītājiem noteiktā termiņā nodrošināt reklāmas vai komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām, vai ierosina, lai reklāmas devējs vai reklāmas izplatītājs rakstveidā apņemas noteiktajā termiņā novērst konstatētos pārkāpumus.

2022. gada 22. decembrī ES Tiesa atzina, ka Latvijas tiesiskais regulējums, ar kuru aizliegta zāļu reklāma, kurā atsaucas uz zāļu cenu un ar kuru izsludina īpašu izpārdošanu vai zāļu pārdošanu komplektā ar citām zālēm vai precēm, ir saderīgs ar ES tiesībām.

Lai novērstu nopietna kaitējuma risku patērētāju kolektīvajām interesēm, no 2022. gada, ja pārkāpuma izdarīšanā ir izmantota tiešsaistes saskarne un nav pieejami citi efektīvi līdzekļi, ar kuriem panākt, ka pārkāpums tiek izbeigts vai aizliegts, Inspekcijai ir tiesības zāļu jomā pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, ar kuriem uzdod:

- elektronisko sakaru komersantam pārvirzīt lietotāju, kad tas piekļūst tiešsaistes saskarnei, uz tādu tīmekļvietni vai citu tiešsaistes līdzekli, kurš tiek izmantots patērētāju brīdināšanai;
- augstākā līmeņa domēna reģistram vai domēna vārda reģistratūrai nodrošināt domēna vārda atslēgšanu;
- augstākā līmeņa domēna reģistram vai domēna vārda reģistratūrai aizliegt domēna vārda lietošanas tiesību nodošanu citām personām;
- augstākā līmeņa domēna reģistram vai domēna vārda reģistratūrai nodot domēna vārda lietošanas tiesības iestādei, kas pieņem šo lēmumu;
- informācijas sabiedrības pakalpojuma sniedzējam (tostarp mitināšanas pakalpojumu sniedzējam) izņemt, bloķēt vai ierobežot piekļuvi tiešsaistes saskarnei tiešsaistes vidē;
- informācijas sabiedrības pakalpojuma sniedzējam izņemt saturu no tiešsaistes saskarnes.

2022. gadā Inspekcija pieņēma lēmumus uzdot Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijā reģistrētajiem interneta piekļuves pakalpojumu sniedzošajiem komersantiem ierobežot piekļuvi 14 tīmekļa vietnēm un to dublējošām spoguļlapām elektronisko sakaru tīklā.

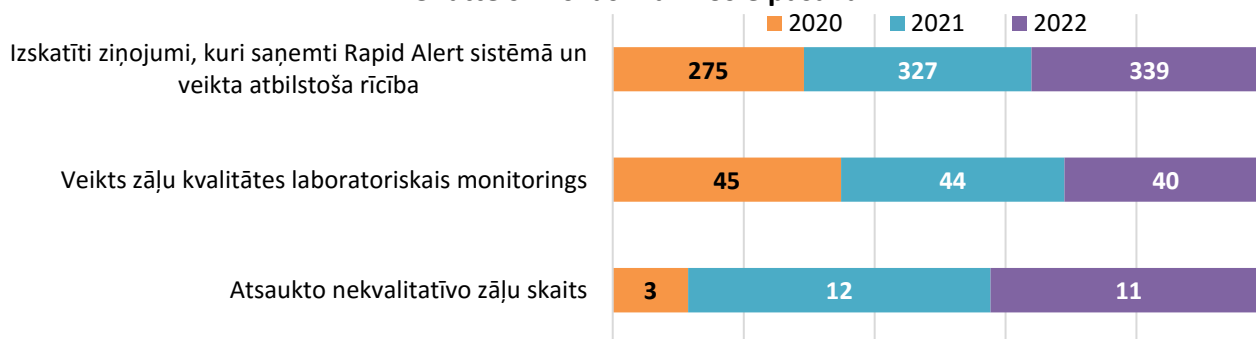
*Atbilstoši Regulas Nr. 2017/2394 1. panta 15. punktam **tiešsaistes saskarne** ir jebkura programmatūra, tostarp tīmekļa vietne, tīmekļa vietnes daļa vai lietotne, ko uztur tirgotājs vai kas tiek uzturēta tirgotāja vārdā un kas tiek izmantota kā līdzeklis, lai patērētājiem sniegtu piekļuvi tirgotāja precēm vai pakalpojumiem.*

Mazinot risku patērētājiem saņemt nekvalitatīvas zāles, izskatīts 171 ziņojums, kas saņemts no VID un pasta pakalpojumu sniedzējiem par zāļu saņemšanu vai nosūtīšanu pasta sūtījumos. Izskatot saņemtos ziņojumus, ierosināti 139 administratīvā pārkāpuma procesi un pieņemti lēmumi par pasta sūtījumos esošo zāļu un aktīvo vielu izņemšanu un konfiskāciju.

Zāļu verifikācijas pārbaudes zāļu lieltirgotavās, aptiekās u.c., tādējādi nepieļaujot viltotu zāļu izplatīšanu, Inspekcija jau uzskata par sava uzraudzības darba neatņemamu sastāvdaļu. Inspekcija šādas pārbaudes var veikt ne tikai klātienē, bet arī attālināti Latvijas Zāļu verifikācijas sistēmā, iegūstot informāciju, vai aptieka deaktivizē unikālo identifikatoru zālēm, kas ar tādu ir aprīkotas. 2022. gadā konstatēti atsevišķi farmaceitiskās darbības uzņēmumi, kas nepildīja verifikācijas prasības, t.sk. zāles pacientiem izsniegtas nedzēšot 2D kodu (zāļu unikālo identifikatoru). Četrām juridiskām personām piemērots administratīvais sods.

Lai pārliecinātos par izplatīto zāļu kvalitāti, Inspekcija no zāļu lieltirgotavām izlases veidā izņēma 40 zāļu paraugus laboratoriskajam monitoringam. Viens no pārbaudītiem zāļu paraugiem neatbilda zāļu kvalitātes prasībām un zāles Salicilskābes-RFF 20 mg/ml uz ādas lietojams šķīdums (reģ. Nr. 98-0879) tika atsauktas no Latvijas tirgus. Ātrās reaģēšanas sistēmā (RAPID ALERT) brīdinājām citas kompetentās iestādes.

15. attēls. Riskus mazinošie pasākumi

Paaugstināta riska subjektu plānveida uzraudzību Inspekcija īsteno, lai nepieļautu infekciju slimību izplatīšanos kolektīvā (PII un vispārizglītojošās skolās, bērnu nometnēs, dienesta viesnīcās, sociālās aprūpes iestādēs) un veicinātu patērētāju veselībai drošu pakalpojumu sniegšanu (piemēram, skaistumkopšanas, peldbaseinu un pirts pakalpojumi). Uzraudzība tiek veikta arī saņemot iesniegumus un epidemiologu ziņojumus par grupveida saslimšanas gadījumiem (piemēram, rotavīrusa infekcijas, izņemot inficēšanos ar Covid-19).

2022. gadā plānveidā kontrolēti 2016 augsta riska subjekti. Kopumā vairāk nekā puse visu augsta riska subjektu izpildīja visas NA prasības. Konstatētās daļējās neatbilstības (49 % objektu) būtiski neietekmē pakalpojuma drošumu un nerada riskus pakalpojumu saņēmēju veselībai. Inspekcija kontroles laikā uzdod noteiktu termiņu, kurā objektiem jānovērš attiecīgās neatbilstības, nepieciešamības gadījumā izsakot brīdinājumu par darbības apturēšanu.

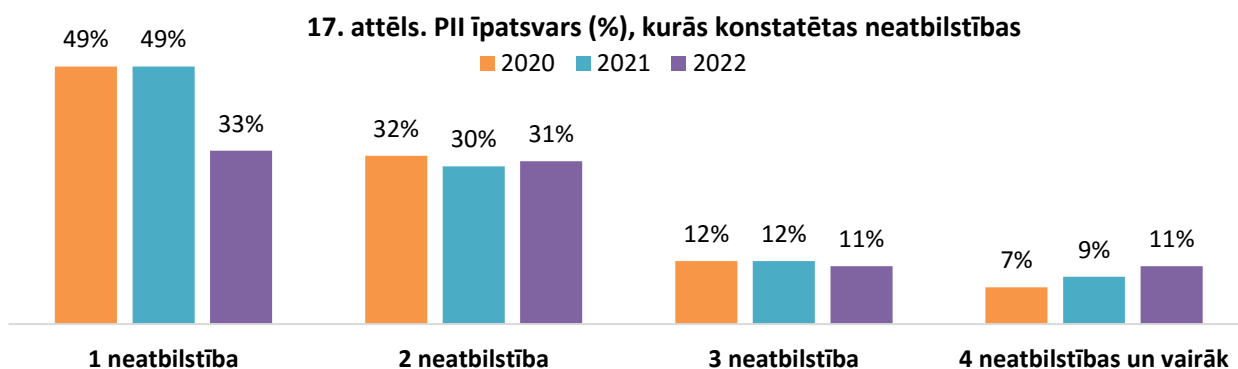
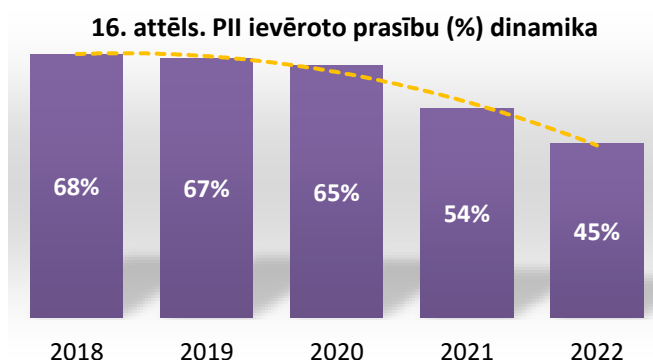
Sociālās aprūpes centru uzraudzība veikta 179 iestādēs (24 bērnu SAC un 155 pieaugušo SAC). Visas normatīvo aktu prasības bija ievērotas 74 % SAC, 26 % SAC konstatētas atsevišķas neatbilstības, no kurām visbiežāk konstatēja, ka:

- ➔ pieaugušo SAC netika pilnvērtīgi nodrošināta iespēja aprūpējamām personām ne retāk kā reizi 10 dienās nomazgāties siltā ūdenī (4 %);
- ➔ SAC konstatēta kaitīgo posmkāju un grauzēju esamības pazīmes (3 %);
- ➔ SAC gultas veļas maiņa netika nodrošināta atbilstoši prasībām (2 %).

Inspekcija informē, ka visas konstatētās neatbilstības uzdotajā termiņā ir novērstas.

Pirmsskolas izglītības iestāžu (PII) plānveida kontroles veiktas 565 PII. Visbiežāk konstatētas tikai viena vai divas neatbilstības no kopumā vairāk kā 50 higiēnas prasībām, kas jāievēro, atbilstoši normatīvajiem aktiem (skat. 16. attēlu).

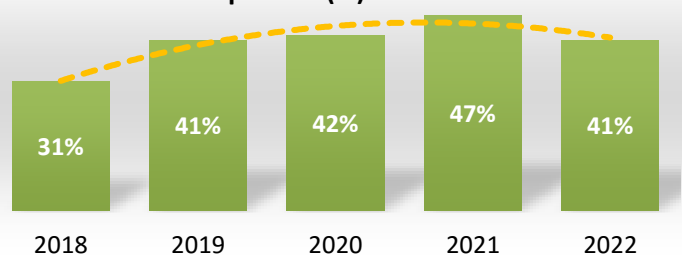
Nemot vērā kontroļu rezultātus, šobrīd lielākā problēma PII ir nepietiekošs sanitāro ierīču skaits (izlietnes un klozētpodi) un nolietojusies telpu apdare (plaisas, caurumi, nolupusi krāsa un apmetums, pelējums, rūsa), kas traucē kvalitatīvi veikt virsmu uzkopšanu un dezinfekciju. Diemžēl nespēja laicīgi novērst šīs problēmas, veicot telpu remontu un ierīkojot pietiekamu izlietņu un klozētpodu daudzumu, ir saistīta ar finanšu līdzekļu trūkumu no pašvaldības puses.

Otra problēmu grupa ir pārkāpumi attiecībā uz dažādas dokumentācijas izstrādi (piemēram, attiecībā uz iekšējās kārtības noteikumiem) un tās uzglabāšanu kontrolējošai institūcijai pieejamā vietā (piemēram, attiecībā uz darbinieku veselības pārbaudēm, uzskaites žurnāla esamību un regulāru aizpildi par bērnu pārbaudēm uz pedikulozi). Problēmas var būt saistītas gan ar darbinieku trūkumu, gan ar iespējamām nepilnībām darba uzdevumu deleģēšanā, nenozīmējot darbinieku, kas iestādē būtu atbildīgs par dažādas dokumentācijas izstrādes un sakārtošanas jautājumiem, kā arī par regulārām veselības pārbaudēm bērniem un darbiniekiem.

Vispārīzglītojošās skolās veiktas 508 plānveida kontroles. 59 % gadījumu konstatētas atsevišķas neatbilstības, kas nerada riskus bērnu veselībai. Biežāk konstatētās problēmas ir nepietiekama telpu ventilācija un karstā ūdens nodrošināšana, un primāri saistīts ar vajadzīgā finansējuma trūkumu.

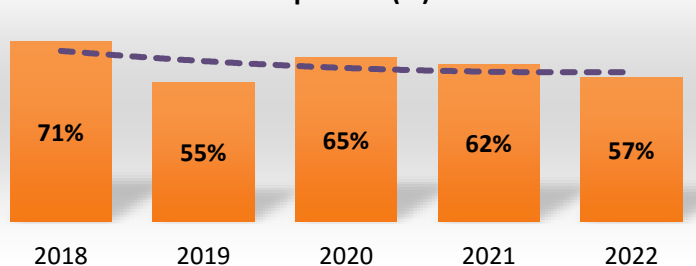
18. attēls. Vispārīzglītojošajās skolās ievēroto prasību (%) dinamika

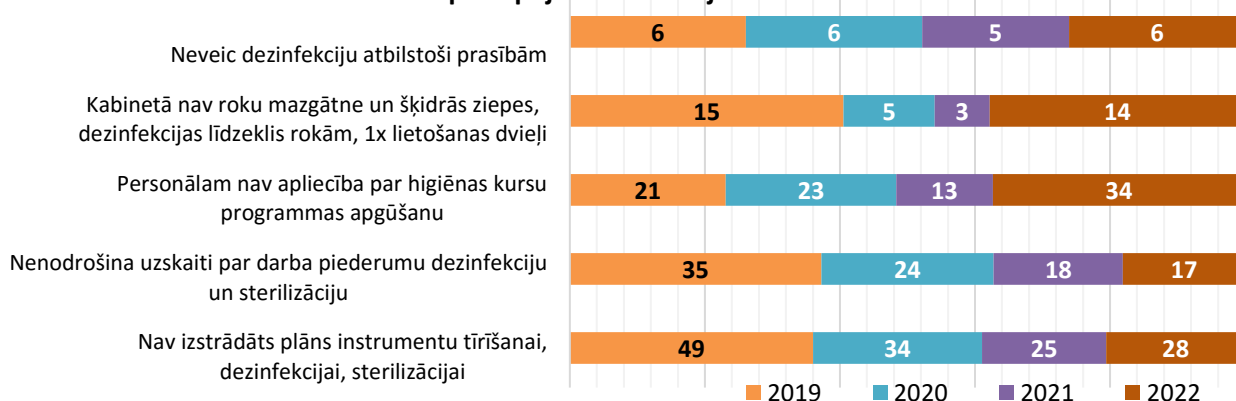
Laika posmā no 2022. gada 1. jūnija līdz 31. decembrim Inspekcija veica pārbaudes 183 izglītības iestādēs (pēc CO₂ mērīšanas iekārtu uzstādīšanas atbilstoši IZM iepirkumam), lai pārbaudītu, kā tiek nodrošināta regulāra mācību telpu vēdināšana, atbilstoši iestādes apstiprinātajam katras mācību telpas individuālajam vēdināšanas režīmam un ievērojot CO₂ mērījumu rezultātus. 23 izglītības iestādēs (15 %) CO₂ koncentrācija nepārsniedza 1000 ppm, kas liecina par labu gaisa kvalitāti un optimālas vēdināšanas nodrošināšanu. Pārējās 160 kontrolētajās izglītības iestādēs (85 %) gaisa kvalitāte neatbilda PVO ieteiktajam CO₂ līmenim.

Skaistumkopšanas pakalpojumi plānveidā kontrolēti 547 pakalpojumu sniegšanas vietās: skaistumkopšanas saloni, frizētavas, kosmētiskie kabineti, tetovēšanas, mikropigmentācijas un pīrsinga pakalpojumu sniedzēji. 43 % gadījumu konstatētas atsevišķas neatbilstības, kas nerada riskus pakalpojumu saņēmēju veselībai.

19. attēls. Skaistumkopšanas pakalpojumos ievēroto prasību (%) dinamika

20. attēls. Biežāk konstatēto neatbilstību (%) dinamika skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzēju vietās

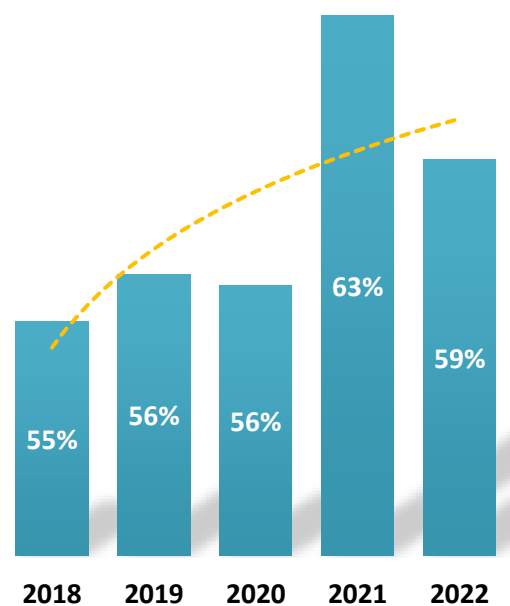
Lielākais konstatēto neatbilstību skaits skaistumkopšanas pakalpojuma sniegšanas vietās saistīts ar to, ka pakalpojumu sniedzēji nebija apguvuši obligāto izglītības programmu “Skaistumkopšanas pakalpojumu sniegšanai noteiktās minimālās higiēnas prasības”, bet otra biežākā neatbilstība bija saistīta ar nesakārtotu dokumentāciju par plāna izstrādi instrumentu tīrīšanai, dezinfekcijai un sterilizācijai. Tāpat konstatētas neatbilstības prasību izpildē attiecībā uz daudzkreizējās lietošanas darba piederumu dezinfekcijas un sterilizācijas veikšanas uzskaiti.

Analizējot darba piederumu, kosmētisko līdzekļu un materiālu (dezinfekcijas līdzekļi, elektroierīces u.c.) drošu un atbilstošu izmantošanu saskaņā ar ražotāja lietošanas instrukciju, secināts, ka 2022. gadā 97 % objektu ir ievērotas visas prasības. Padziļināti izvērtējot tos pakalpojuma sniedzējus, kuriem ir bijušas neatbilstības, secināts, ka pārsvarā netiek uzrādīta latviešu valodā tulkota instrukcija.

Dzeramā ūdens uzraudzībai 2022. gadā Inspekcija veica 506 plānveida kontroles centralizētajās ūdensapgādes sistēmās (ŪAS), aptverot 40 % no visām Latvijas publiskajām ŪAS.

Biežāk konstatētas neatbilstības ir saistītas ar dzeramā ūdens kvalitātes indikatorrādītāju (dzelzs, mangāns, sulfāti u.c. rādītāji, kas raksturo šo savienojumu dabiski augstās koncentrācijas Latvijas pazemes ūdeņos) neatbilstību normatīviem un līdz ar to liecina par nepietiekamu dzeramā ūdens attīrīšanu tā sagatavošanas procesā, kā arī ar nepilnīgi veiktiem preventīviem pasākumiem, t.sk. profilaktiskās dezinfekcijas prasību izpildes neatbilstības un stingrā režīma aizsargjoslu prasību neievērošana, kas pastarpināti var ietekmēt dzeramā ūdens kvalitāti, bet nerada tūlītējus draudus sabiedrības veselībai.

21. attēls. ŪAS atbilstības prasībām (%)

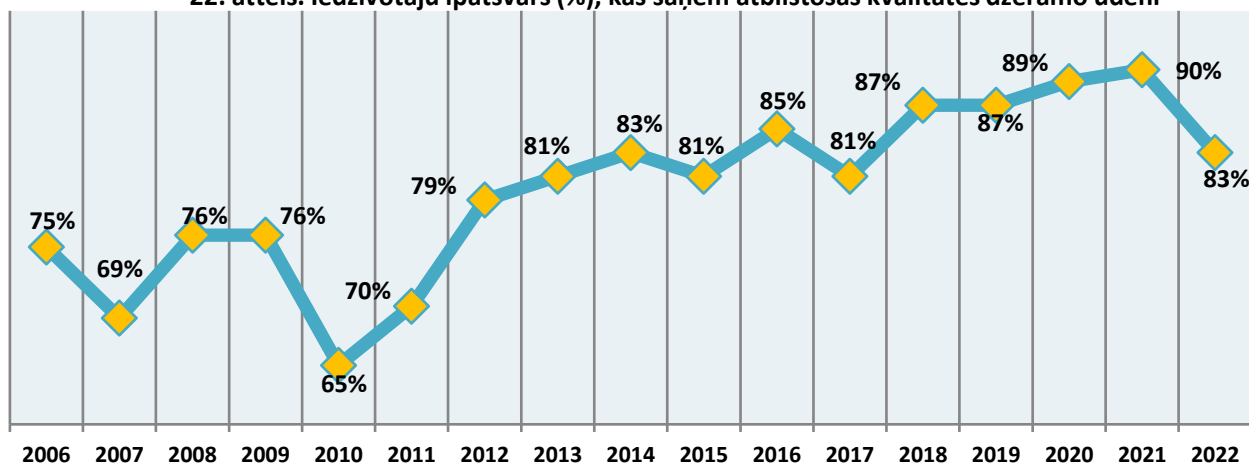
Par legionēlozes gadījumu epidemioloģisko izmeklēšanu Inspekcijā saņemti un izskatīti 41 SPKC ziņojums (2021. – 27; 2020. – 23; 2019. – 28). Inspekcijas kompetences ietvaros uzraudzīta noslēguma dezinfekcijas pasākumu, ko veic ēkas apsaimniekotājs, izpilde un efektivitāte. Visos gadījumos apsaimniekotājs nodrošinājis nepieciešamos dezinfekcijas pasākumus.

Auditmonitoringa ietvaros dzeramā ūdens kvalitāte pārbaudīta 127 ŪAS. Laboratoriski izmeklēto dzeramā ūdens paraugu neatbilstība pēc ķīmiskās kvalitātes rādītājiem konstatēta 12,7 % paraugu, bet pēc kopējiem mikrobioloģiskās kvalitātes rādītājiem – 6,4 % paraugu. Vērtējot dzeramā ūdens kvalitātes dinamiku ilgākā laika periodā, ūdens kvalitāte ir pakāpeniski uzlabojusies (iedzīvotāju īpatsvara ar piegādātu labu ūdens kvalitāti kritums saistāms ar epizodisku avāriju Rīgas ūdens apgādes tīklā), īstenojot ūdensapgādes infrastruktūras modernizācijas pasākumus un paplašinot jaunu pieslēgumu iespējas iedzīvotājiem.

Inspekcija ir iesaistīta dzeramā ūdens normatīvās bāzes pilnveidē, Latvijai pārņemot jaunās dzeramā ūdens direktīvas prasības nacionālajos NA. Jaunās prasības ES dalībvalstīm ir jāsāk izpildīt ar 2023. gadu.

2022. gadā Inspekcija sagatavoja detalizētus dzeramā ūdens kvalitātes ģeotelpiskos datus atbilstoši INSPIRE direktīvas prasībām.

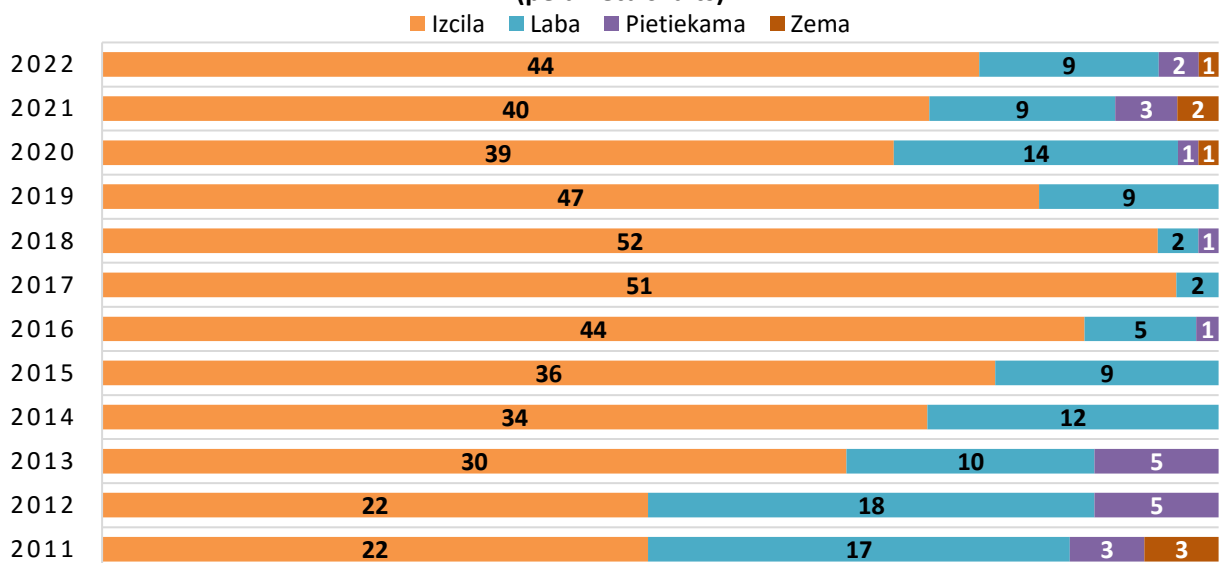
22. attēls. Iedzīvotāju īpatsvars (%), kas saņem atbilstošas kvalitātes dzeramo ūdeni

Peldūdens monitorings 2022. gadā veikts 58 oficiālajās peldvietās. Oficiālo peldvietu sarakstā no jauna iekļauta Daugavas peldvieta “Ķīpsala” Rīgā.

Veiktas 34 oficiālo peldvietu plānveida kontroles (2021. – 20; 2020. – 33; 2019. – 33). No tām 22 peldvietas (65 %) pilnībā atbilda normatīvo aktu prasībām, savukārt pārējās peldvietās konstatētās neatbilstības (galvenokārt par informatīvajos stendos izvietojamās informācijas nepilnībām) tieši neietekmē atpūtnieku veselību un labsajūtu peldoties. Peldvietu ūdens analīžu rezultāti publicēti [Inspekcijas tīmeklī vietnē](#).

23. attēls. Peldvietu ūdens ilglaicīgās mikrobioloģiskās kvalitātes dinamika (peldvietu skaits)

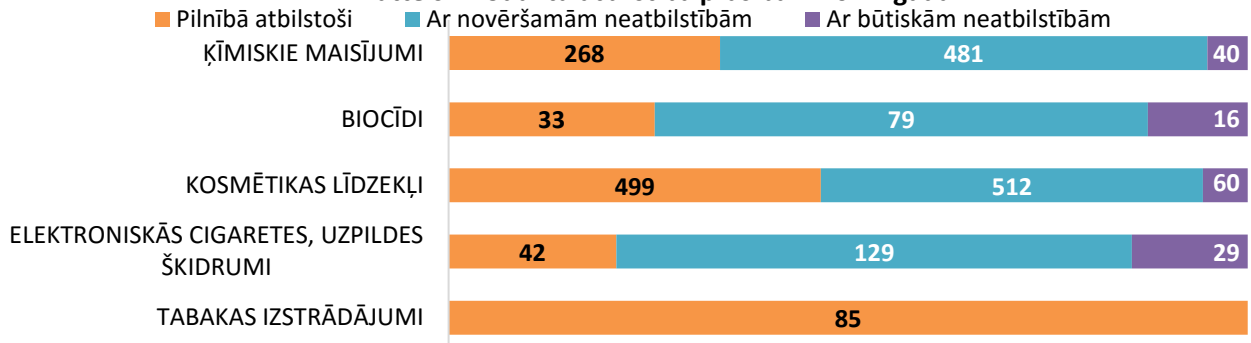
Nemot vērā četru pēdējo peldsezonu datus (skat. 23. attēlu), Latvijā ir 44 (76 %) izcila kvalitātes peldvietas. Vienā peldvietā ūdens kvalitāte novērtēta kā zema (Lielupes “Pasta salas peldvieta” Jelgavā), taču pēc pašvaldības veiktajiem pasākumiem peldvietas ūdens kvalitāte pēdējā peldsezonā uzlabojusies, noskaidroti kvalitāti ietekmējošie faktori un paredzama arī kvalitātes uzlabošanās ilgtermiņā.

Produktu uzraudzībai 2022. gadā veiktas 350 kontroles uzņēmumos visā Latvijas teritorijā, tostarp 78 (22 %) attālinātas kontroles. Kopumā pārbaudīti 2272 produkti (ķīmiskie maisījumi, tostarp mazgāšanas līdzekļi un gaistošo organisko savienojumu saturoši ķīmiskie maisījumi, biocīdi, kosmētikas līdzekļi, tabakas izstrādājumi, elektroniskās cigaretes un uzpildes šķidrums). Produktiem, kuriem konstatētas būtiskas neatbilstības, piemērots tirdzniecības aizliegums. Ar to novērsti riski patērētājiem, ko varētu radīt tirdzniecībā pieejami produkti ar būtiskām neatbilstībām.

Attālinātas kontroles uzņēmumos veic, pamatojoties uz papildus iegūto informāciju par tirdzniecībā esošiem produktiem klātienē kontrolu laikā dažādās mazumtirdzniecības vietās. Tāpat attālināti veic kosmētikas līdzekļu lietu kontroli, kā arī tiešsaistē tirgotiem bīstamiem ķīmiskiem maisījumiem tiek pārbaudīts, vai pie reklāmas tīmekļa vietnē nodrošināta informācija par bīstamību.

24. attēls. Produktu atbilstība prasībām 2022. gadā

Ķīmisko maisījumu kontroles veiktas 193 vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības uzņēmumos, kopā kontrolēti 789 ķīmiskie maisījumi, no tiem 736 klasificēti kā bīstami, līdz ar to pārbaudīts, vai marķējumā nodrošināta atbilstoša informācija par to bīstamību. Neatbilstības vispārējām prasībām konstatētas 521 ķīmiskajam maisījumam. Vairumtirdzniecības uzņēmumos tika pārbaudīts, vai bīstamiem ķīmiskiem maisījumiem drošības datu lapa (DDL) tiek sniegta dalībniekiem lejupējā piegādes ķēdē. Kopā pārbaudītas 715 DDL. Prasībām atbilstošu un pietiekamu informāciju par ķīmisko maisījumu saturēja 611 DDL, astoņiem ķīmiskiem maisījumiem kontroles laikā nebija nodrošinātas DDL, 64 ķīmiskajiem maisījumiem DDL nebija pieejama valsts valodā. Visos gadījumos uzdots novērst neatbilstības.

Ķīmisko maisījumu izplatīšana apturēta 20 uzņēmumos, jo 40 ķīmiskiem maisījumiem konstatētas būtiskas neatbilstības prasībām, kas ietekmēja drošumu, t.sk. sniegta nepilnīga informācija par ķīmiskā maisījuma bīstamību.

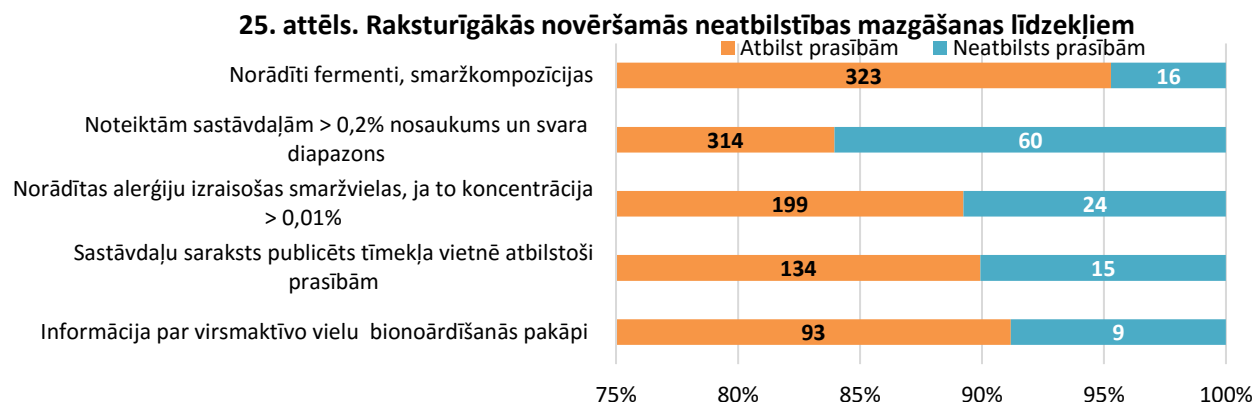
2022. gadā pārbaudīta informācija 330 tīmekļa vietnēs tirgotiem ķīmiskiem maisījumiem, kas klasificēti kā bīstami, tikai par 113 ķīmiskajiem maisījumiem pie reklāmas tīmekļa vietnē bija nodrošināta obligātā informācija par bīstamību. Visos neatbilstību gadījumos uzņēmumi informēti par prasību un uzdots papildināt informāciju tīmekļa vietnē.

Biocīdi pārbaudīti 64 uzņēmumos 127 tirdzniecībā piedāvātie biocīdi. Konstatēts, ka visām pārbaudītajām vispārējām ķīmisko maisījumu un speciālajām biocīdu prasībām atbilst 33 biocīdi. Neatbilstības vispārējām ķīmisko maisījumu prasībām konstatētas 51 biocīdam, bet neatbilstības speciālajām biocīdu prasībām konstatētas 58 biocīdiem.

16 biocīdu tirdzniecība apturēta, pamatojoties uz būtiskām neatbilstībām gan vispārējām ķīmisko maisījumu prasībām, gan speciālajām biocīdu prasībām.

Mazgāšanas līdzekļi kontrolēti 188 uzņēmumos, kas nodarbojas ar mazgāšanas tīrīšanas līdzekļu tirdzniecību, kopumā pārbaudot 422 mazgāšanas tīrīšanas līdzekļu atbilstību prasībām. Raksturīgākās neatbilstības attiecas uz sastāva norādīšanu marķējumā.

Kosmētikas līdzekļu kontrole veikta 200 uzņēmumos 1071 kosmētikas līdzekļiem, no kuriem pilnībā atbilstoši prasībām bija 499. Galvenokārt konstatētas neatbilstības, kurām nav būtiskas ietekmes uz kosmētikas līdzekļu drošumu un kuras komersantam uzdots novērst. Piemēram, marķējumā nepilnīgs sastāvdaļu saraksts; sniegti apgalvojumi par kosmētikas līdzekļa īpašībām, kuras nav dokumentāri pamatotas; norādīti teksti un attēli, kas kosmētikas līdzeklim piedēvē antibakteriālas īpašības u.c.

 Tirdzniecības aizliegums piemērots 60 kosmētikas līdzekļiem, no kuriem 53 marķējumā norādīta aizliegta sastāvdaļa *Butylphenyl Methylpropional (Lilial)*; pieciem marķējumā nebija norādīta atbildīgā persona un adrese, kurā pieejama kosmētikas līdzekļa lieta un diviem apturēti kontrolētās kosmētikas līdzekļa lietas ietvaros.

Labas ražošanas prakses padziļināta kontrole veikta 15 ražošanas uzņēmumos. Nevienā gadījumā kosmētikas līdzekļu ražošanas procesā netika konstatēti pārkāpumi, kas būtiski ietekmētu saražoto kosmētikas līdzekļu drošumu.

Laboratoriskā pārbaude veikta 127 produktiem, no kuriem neatbilstības konstatētas – 12.

2. tabula. Laboratoriskās pārbaudes rezultāti

Testētais parametrs	Pārbaudīto produktu skaits	Neatbilstošo produktu skaits
pH noteikšana tīrīšanas līdzekļos	15	5
Etilspirta, metilspirta, izopropilspirta, propilspirta koncentrācijas pārbaude dezinfekcijas līdzekļos	10	2
Kosmētikas līdzekļu mikrobioloģiskās tīrības pārbaude	25	0
Nikotīna koncentrācijas noteikšana elektronisko cigarešu šķidrumā	24	4
EC tvertnes tilpuma noteikšana	8	1
Nikotīna, darvas un oglekļa monoksīda emisiju līmeņu pārbaude cigaretēs	45	0

Sniedzot publiskos pakalpojumus kosmētikas jomā, izskatīti saņemtie iesniegumi no kosmētikas līdzekļu ražotājiem Latvijā, kas produkciju eksportē uz trešajām valstīm. Sagatavoti 20 brīvās tirdzniecības sertifikāti un viens labas ražošanas prakses sertifikāts, astoņiem ražotājiem, kopā par 1484 kosmētikas līdzekļiem.

Tabakas izstrādājumu kontrolei pārbaudīti astoņi uzņēmumi, kas nodarbojas ar tabakas izstrādājumu tirdzniecību. Pārbaudīta 85 tabakas izstrādājumu atbilstība NA prasībām. Neatbilstības tabakas izstrādājumu prasībām netika konstatētas.

Elektroniskās cigaretes un uzpildes šķidrumi kontrolētas 27 tirdzniecības vietās, kas laiž tirgū elektroniskās cigaretes (EC) un uzpildes flakonus (UF), kopā pārbaudot 200 zīmolus. 116 EC/UF konstatētas neatbilstības speciālajām prasībām. 87 EC/UF konstatētas neatbilstības vispārējām ķīmisko maisījumu prasībām. Tostarp 29 EC/UF konstatētas būtiskas neatbilstības un to tirdzniecība apturēta.

TEMATISKĀS PĀRBAUDES

Veselības aprūpe

Par akūta koronāra sindroma (AKS) pacientu aprūpi stacionārajās ĀI

Mērķis: izvērtēt stacionārajās ĀI AKS pacientiem sniegtās veselības aprūpes atbilstību vadlīnijām – savlaicīgumu, apjomu, diagnostiku, terapiju, rezultātus, problēmas, iespējamus uzlabojumus, nepieciešamās izmaiņas regulējumā.

Rezultāts: sadarbībā ar VSIA “Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca” pārstāvjiem 2022. gadā izstrādāts audita plāns, pārbaūžu kritēriji, uzsākts audits un veiktas piecas pārbaudes stacionārajās ĀI. Pārbaudes turpinās 2023. gadā.

Par ĀI lietošanā esošajām ziedojumos saņemtajām medicīniskajām ierīcēm

Mērķis: noskaidrot ĀI ziedoto ierīču izmantošanu ĀI, apzināt iemeslus to neizmantošanas gadījumā.

Rezultāts: Situācijas apzināšanai auditētas 27 ĀI, iegūta informācija par starptautiskās palīdzības ietvaros saņemto medicīnisko ierīču lietošanu. Izvērtējot no ĀI saņemto informāciju, Inspekcija secināja, ka:

- ➔ astoņās ĀI visas piegādātās medicīniskās ierīces tiek lietotas;
- ➔ deviņās ĀI nelieto nevienu piegādāto medicīnisko ierīci;
- ➔ 10 ĀI atsevišķas medicīniskās ierīces tiek lietotas, bet citas medicīniskās ierīces nelieto dažādu iemeslu dēļ, piemēram,
 - ierīces tehniskā neatbilstība NA prasībām pēc inspicēšanas institūcijas pārbaudēm;
 - piegādātās ierīces ir atgrieztas atpakaļ vai nodotas ziedošanai Ukrainai;
 - pie patreizējā Covid-19 pacientu skaita ārstniecības procesu var nodrošināt ar iestādē jau esošām medicīniskajām ierīcēm.

Par slimnīcām piešķirtā finansējuma izlietojumu atbilstoši paredzētajam mērķim

Mērķis: pārbaudīt Covid-19 pacientu veselības aprūpei piešķirtā finansējuma izlietojumu un iepirkuma procesa virzību.

Rezultāts: klātienes pārbaudes astoņās ĀI. Pārbaūžu rezultātā secināts, ka

- ➔ četrās ĀI iepirkuma process pabeigts;
- ➔ trīs ĀI atsevišķas pozīcijas nelieto, jo nav nepieciešams pie patreizējā pacientu skaita;
- ➔ vienā ĀI konstatēts, ka ierīces nav identificējamās, jo nav marķētas.

Par ģimenes ārstu (ĢĀ) rīcības pamatotību

Mērķis: atsaucoties uz Izglītības kvalitātes valsts dienesta lūgumu, izvērtēt ĢĀ izsniegto izrakstu ar ieteikumu atbrīvot izglītojamos no 2021./2022. mācību gadā noteiktajiem valsts pārbaudījumiem pamatotību.

Rezultāts: pārbaudes par 730 izglītojamajiem izsniegtajām ārstu izziņām.

- ➔ Konstatēts, ka 12 izraksti izsniegti nepamatoti.
- ➔ Septiņiem ĢĀ piemērots administratīvais sods.

Par darbnespējas lapu (DNL) izsniegšanas pamatotību

Mērķis: izskatīt DNL izsniegšanas pamatotību saistībā ar darba devēju šaubām par darbinieku negodprātīgu rīcību valstī pasludinātās ārkārtējās situācijas laikā (vakcinācijas sertifikātu nepieciešamība).

Rezultāts: 691 DNL izsniegšanas pamatotības pārbaude. Konstatēts, ka

- ➔ 689 DNL izsniegtas pamatoti;
- ➔ divos gadījumos daļa no darbnespējas perioda noteikta nepamatoti, bez pacienta personīgas apskates un izmeklēšanas, bez objektīva pamatojuma, bez saziņas ar pacientu, ko Inspekcija klasificēja kā NA prasību pārkāpumu.

Par vides pieejamības nodrošinājumu ĀI

Mērķis: apzināt faktisko situāciju – vides pieejamības nodrošināšana veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju vidū, lai veicinātu vides un pakalpojumu pieejamību ĀI, kas reģistrētas līdz 2014. gadam.

Rezultāts: nosūtīti atgādinājumi 1348 ĀI par vides pieejamības informācijas aktualizēšanu, veikta no ĀI saņemtās informācijas apkopošana, analīze, izstrādāts pārbaužu plāns 2023. gadam.

Par pacientiem ar kuņģa, zarnu trakta vēža diagnozi nodrošināto veselības aprūpi

Mērķis: izvērtēt pacientu, kuriem diagnosticēts vēzis «zaļā koridora» ietvaros, ārstniecības savlaicīgumu (uzsākta/veikta nozīmētā operācija, ķīmijterapija, apstarošana vai cita ārstēšana).

Rezultāts: 2022. gadā izstrādāti audita kritēriji un darbs turpinās 2023. gadā.

Par Covid-19 pašpārbaudes testu atbilstību

Mērķis: veikt pārbaudes pie izplatītājiem un mazumtirdzniecībā, un izvērtēt Covid-19 pašpārbaudes testu, kuri paredzēti neprofesionālai lietošanai mājas apstākļos, atbilstību Ministru kabineta 2017. gada 28. novembra noteikumu Nr. 689 «Medicīnisko ierīču reģistrācijas, atbilstības novērtēšanas, izplatīšanas, ekspluatācijas un tehniskās uzraudzības kārtība» prasībām, tādējādi nodrošinot patērētājiem NA prasībām atbilstošus pašpārbaudes testus.

Rezultāts: Pārbaudes veiktas 18 objektos (aptiekās, pie izplatītājiem un interneta vietnēs), kurās pārbaudīta 29 Covid-19 pašpārbaudes testu atbilstība. Pārbaužu ietvaros vērtēta ražotāja norādītā informācija uz preces iepakojuma un lietošanas instrukcijā, testu komplekta saturs, kā arī vai preces izplatītājs ir paziņojis ZVA par preces laišanu Latvijas tirgū. Secināts, ka izvērtētie testi atbilst MK noteikumu Nr. 689, kā arī Regulai 2017/746.

Par mazajām ūdensapgādes sistēmām (ŪAS)

Mērķis: situācijas izpēte un problēmu analīze mazajās (piegādā ūdeni mazāk nekā 50 m³ diennaktī) ŪAS, lai sekmētu dzeramā ūdens kvalitāti patērētājam un optimālu dzeramā ūdens pārvaldību lokālā līmenī pašvaldībās.

Rezultāts: apzināti un identificēti riski (31 ŪAS no 100), kas kavē kvalitatīva dzeramā ūdens piegādi iedzīvotājiem ilgtermiņā.

Rezultātu izvērtējums: diskusijas/viedokļu apmaiņa ar ŪAS un citām iesaistītajām pusēm – pašvaldībām, Pašvaldību savienību, VARAM, VM, ZM, RTU Ūdens pētniecības un vides biotehnoloģiju laboratoriju, Latvijas Ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociāciju, SIA “Jelgavas novada KU” Inspekcijas organizētajā domnīcā (13.12.2022.) par mazo ŪAS problēmām un to iespējamajiem risinājumiem droša un kvalitatīva dzeramā ūdens nodrošināšanai iedzīvotājiem.

Izstrādāti **priekšlikumi/rīcības**, kas veicina dzeramā ūdens kvalitātes sistēmisku pārvaldību, lai nodrošinātu iedzīvotājiem pieeju drošam dzeramajam ūdenim. Tematiskās kontroles rezultāti apkopoti informatīvā ziņojumā “Mazo ūdensapgādes sistēmu problemātika un risinājumi dzeramā ūdens kvalitātes nodrošināšanai iedzīvotājiem” [Inspekcijas tīmekļa vietnē](#).

Par medmāsu darbu skolās

Mērķis: apzināt situāciju, pilnveidot un efektīvizēt skolu medmāsu darbu un lomu Latvijas skolās – pirmās palīdzības pieejamības nodrošināšanā; skolēnu profilaktiskajā veselības aprūpē; drošākas epidemioloģiskās vides sekmēšanā un atbalstam Covid-19 izplatības novēršanā.

Rezultāts: apkopoti un analizēti aptaujas «Medmāsu darbs un epidemioloģiskā drošība skolā» rezultāti (aizpildīja 89 Rīgas pašvaldības skolas (86 %)), kā arī veikta skolas medmāsu amata aprakstu analīze (atsūtīja 26 jeb 29 % skolu).

Inspekcijas **priekšlikumi** VM un IZM:

- ➔ izvērtēt ĀP, ĀI nepieciešamību izglītības iestādēs (vispārējās izglītības iestādēs un PII) **vai**
- ➔ izvērtējot NA izvirzīto prasību samērīgumu, rast citu risinājumu, lai iestādēs turpinātu nodrošināt izglītojamo profilaktisko veselības aprūpi, pirmās palīdzības pieejamību un epidemioloģiski drošu vidi.

Par patvēruma meklētāju izmitināšanas vietu uzraudzību

Mērķis: izvērtēta situācija 420 patvēruma meklētāju izmitināšanas vietās.

Rezultāts: sniegtas rekomendācijas higiēnas prasību novērtēšanai:

- ➔ klātienēs uzraudzība 32 mītnēs – izdoti 25 higiēnas novērtējumi;
- ➔ telefoniska uzraudzība 389 mītnes vietās;
- ➔ kopumā 107 (25%) mītnēm uzdots nodrošināt dzeramā ūdens laboratorisko kontroli.

Par epidemioloģiskās drošības prasību ievērošanu dzīvnieku novietnēs (Covid-19 mazināšanai)

Mērķis: veikt epidemioloģiskās drošības prasību proaktīvu uzraudzību četrās ūdeļu novietnēs - GAUJA AB ūdeļu audzētava; *Baltic devon mink* ūdeļu audzētava, *Larix silva* ūdeļu audzētava, Lemo Latvija ūdeļu audzētava sadarbībā ar PVD un SPKC.

Rezultāts: vienā zvēraudzētavā uzdots veikt Covid-19 skrīningu atbilstoši NA prasībām, pārējās – prasības ievērotas.

PAŠNOVĒRTĒJUMA SISTĒMA

Veselības aprūpe

Pašnovērtējums par izgulējumu pārvaldi slimnīcās

Mērķis: pārliecināties, kā stacionārās ĀI ievēro *Izgulējumu profilakses un ārstēšanas vadlīnijās* noteikto attiecībā uz pacientu ar izgulējumiem aprūpi, kā arī, lai apkopotu ĀI pieredzi izgulējumu aprūpē.

2022. gadā Inspekcija sagatavoja atbilstošu pašnovērtējumu anketu un nosūtīja to 38 stacionārajām ĀI. Saņemtās informācijas izvērtēšana un rezultātu apkopošana turpinās 2023. gadā.

Pašnovērtējums pēc pasūtījuma izgatavoto medicīnisko ierīču ražotājiem

Mērķis: sniegt informāciju pēc pasūtījuma izgatavoto medicīnisko ierīču ražotājiem (acu protēzes, zobu protēzes, ortozes) par Regulas 2017/745, kas attiecas uz medicīniskām ierīcēm, prasībām, kā arī palīdzēt ražotājiem objektīvi izanalizēt savu darbību, apzināties pozitīvos aspektus, pamanīt nepieciešamos uzlabojumus, pilnveidot nepieciešamo dokumentāciju, noteikt prioritātes un plānot to īstenošanas laiku.

Medicīnisko ierīču ražotāji			
Nosūtītas anketas 21 ražotājam	Atpakaļ saņemtas no 11 ražotājiem jeb 52 %	50 % ražotāju ir ieviesta kvalitātes pārvaldības sistēma atbilstoši Regulas prasībām	75 % ražotāju nav sagatavoti periodiski atjauninātie drošības ziņojumi atbilstoši Regulas prasībām

Atbildot uz anketas jautājumiem, vairums ražotāju norādīja uz problēmām nodrošināt atbildīgo personu par regulatīvo atbilstību. Puse no respondentiem norādīja, ka nepieciešams veikt uzlabojumus pēc pasūtījuma izgatavoto medicīnisko ierīču lietošanas pamācību saturā, nodrošinot to atbilstību Regulas 2017/745 prasībām.

Pašnovērtējuma anketa un aptaujas rezultāti pieejami [Inspekcijas tīmekļa vietnē](#).

Pašnovērtējums aptiekām, kuras veica sars-co-v2 antigēna testēšanu

Mērķis: novērtēt prasību izpildi aptiekās, kuras pieteicās un reģistrējās, lai sniegtu papildus pakalpojumu - SARS-Co-V2 antigēna testa veikšanu.

Aptiekas			
Nosūtītas 62 anketas	Atpakaļ saņemta 61 jeb 98 %	25 aptiekas veica vismaz 1 Ag testu	36 aptiekas neveica Ag testu (12 no tām nebija iekārtojušas vietu/telpu Ag testu veikšanai)

Objektu viedoklis par anketu: *atzinīgi novērtēja iespēju saviem spēkiem un sev ērtā laikā izvērtēt atbilstību NA prasībām, lai apzinātu pozitīvo savā darbībā, pamanītu trūkumus un noteiktu nepieciešamos uzlabojumus, aprakstot veicamās aktivitātes, lai novērstu pamanītās neatbilstības.*

Turpmāk pakalpojums netiks izmantots tā aktualitātes zuduma dēļ.

Pašnovērtējums aptiekām, kuras veica vakcināciju pret Covid-19

Mērķis: novērtēt prasību izpildi aptiekās, kuras bija reģistrējušās un pieteikušās veikt papildpakalpojumu – vakcināciju pret Covid-19 infekciju.

Aptiekas			
Nosūtītas 4 anketas	Atpakaļ saņemtas 4 jeb 100 %	3 aptiekās veica vakcināciju pret Covid 19 infekciju	1 aptieka neveica vakcināciju pret Covid 19 infekciju

Objektu viedoklis par anketu: *anketa dod iespēju izvērtēt, ka sniedz drošu pakalpojumu un tiek ievērotas NA prasības, pamanīt trūkumus un noteikt nepieciešamos uzlabojumus, kā arī novērst pamanītās neatbilstības.*

Turpmāk pakalpojums netiks izmantots tā aktualitātes zuduma dēļ.

Pašnovērtējums prekursoru operatoriem

Mērķis: novērtēt NA prasību izpildi prekursoru operatoriem.

Prekursoru operatori			
Nosūtītas 46 anketas	Atpakaļ saņemtas 44 jeb 96 %	41 % atbilst NA prasībām	48 % neatbilst prasībām, 11 % nav sevi vērtējuši, anulēta karte, netiek plānotas darbības

Objektu viedoklis par anketu: *anketa dod iespēju ātri un ērti izvērtēt vai prekursoru operatori ievēro NA prasības, pamanīt savus trūkumus un novērst tos.*

Pašnovērtējums zāļu ražotājiem

Mērķis: novērtēt NA prasību izpildi zāļu ražotājiem, kuri pēdējos trīs gados bija iesnieguši atskaites ZVA par zāļu bezmaksas paraugu nodošanu.

Zāļu ražotāji			
Nosūtītas 29 anketas	Atpakaļ saņemtas 29 jeb 100 %	17 zāļu ražotāji izplata bezmaksas zāļu paraugus, no tiem 24 % atbilst NA prasībām	76 % zāļu ražotāji pašnovērtējuma rezultātā noteikuši uzlabojumus

Pēc Inspekcijai veiktās pārbaudes neatbilstības konstatētas un papildus nepieciešamie uzlabojumi noteikti 13 uzņēmumiem, vēršot uzmanību uz neatbilstībām zāļu bezmaksas paraugu marķējumā, piegādāto zāļu bezmaksas paraugu uzskaites un kontroles sistēmā, kā arī pavaddokumentiem, kas tiek pievienoti nododot bezmaksas zāļu paraugus ārstniecības iestādēm.

Sabiedrības veselība

Pašnovērtējums skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzējiem

Mērķis: palīdzēt objektam pārliecināties par higiēnas prasību ievērošanu un par to, vai viss ir nodrošināts jaunā salona/kabineta darbībai.

Pašnovērtējuma anketa paredzēta arī jaunajiem skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzējiem, kas paziņo Inspekcijai par savu darbību, bet kurus Inspekcija vēl nav kontrolējusi.

Skaistumkopšanas un tetovēšanas pakalpojumu sniedzēji			
Nosūtītas 268 anketas	Atpakaļ saņemtas 190 jeb 71 %	77 % atbilst prasībām	23 % konstatētas neatbilstības

Objektu viedoklis par anketu: *anketa dod iespēju vēlreiz pārliecināties, ka sniedz drošus pakalpojumus un tiek ievērotas NA prasības; ļauj sakārtot dokumentāciju un novērst trūkumus.*

Atgriezeniskā saite nav plānota, izņemot gadījumus, kad ir novērojamas kļūdas prasības izpratnē vai piemērošanā, vai objekta pārstāvis norāda, ka vēlas saņemt Inspekcijas skaidrojumu un palīdzību. Anketēšanas rezultātus izmanto turpmākās uzraudzības plānošanas vajadzībām.

Pašnovērtējums solārija pakalpojumu sniedzējiem

Mērķis: attīstīt pašnovērtējuma sistēmu, pakāpeniski aizstājot plānveida kontroles, kā arī sniedzot konsultācijas solārija pakalpojumu sniedzējiem.

Solārija pakalpojumu sniedzēji			
Nosūtītas 52 anketas	Atpakaļ saņemtas 39 jeb 75 %	46 % atbilst prasībām	54 % konstatētas neatbilstības

Objektu viedoklis par anketu: *anketa dod iespēju pārliecināties, ka tiek ievērotas NA prasības, kā arī atklāt trūkumus un strādāt pie to novēršanas.*

Anketēšanas rezultātus Inspekcija izmanto turpmākās uzraudzības plānošanas vajadzībām.

Pašnovērtējums ķīmisko maisījumu ražotājiem un importētājiem

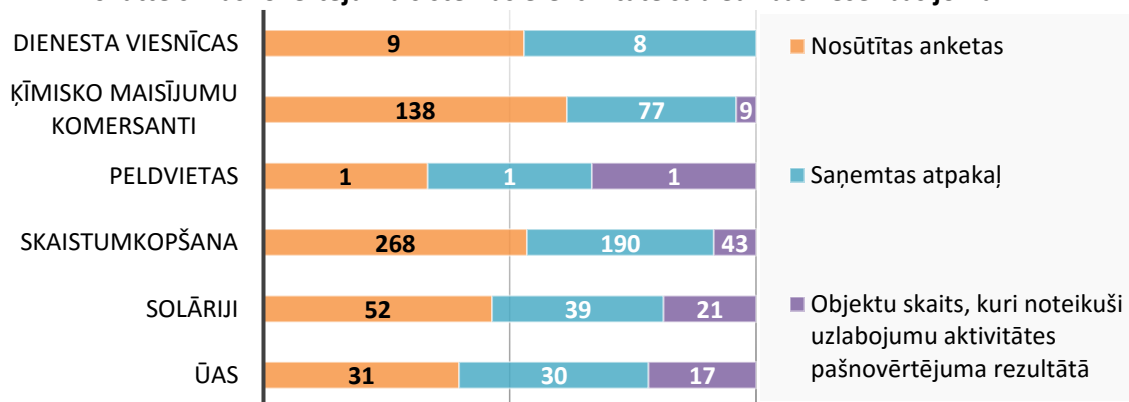
Mērķis: izvērtēt, kā ķīmisko maisījumu ražotāji un importētāji nodrošina savus pienākumus attiecībā uz DDL, kas ir galvenais dokuments ar kuru piegādes ķēdē tiek nodota informācija par ķīmisko vielu un maisījumu bīstamību.

Ķīmisko maisījumu ražotāji un importētāji			
Nosūtītas 138 anketas (37 ražotāji; 101 importētājs)	Atpakaļ saņemtas 77 jeb 55 %	68 % atbilst prasībām	14 % prasības nav izpildītas

Komersantu viedoklis: *pašvērtējuma aizpildīšana palīdzējusi uzņēmumiem identificēt noteiktus trūkumus savās darbībās, kā visbiežāk konstatēto trūkumu un nepieciešamos uzlabojumus minot DDL caurskatīšanu un atjaunošanu.*

Respondenti informēti par pašnovērtējuma rezultātiem, kopsavilkums publicēts [Inspekcijas tīmekļa vietnē](#).

26. attēls. Pašnovērtējuma sistēmas efektivitāte sabiedrības veselības jomā

ATTĀLINĀTĀS UZRAUDZĪBAS KONCEPCIJA

Inspekcijas ieskatā attālinātā uzraudzība palīdz mazināt risku patērētājiem un sabiedrībai kopumā, vienlaikus ekonomējot uzraugošo personu/inspektoru laiku un dodot iespējas palielināt kontrolēto objektu/produktu skaitu.

Attālināto (distances) uzraudzību Inspekcija sekmīgi īsteno:

- ➔ mazumtirdzniecības uzņēmumos, ja konstatēts neatbilstošais produkta marķējums, fiksējot turpmākai uzraudzībai marķējuma neatbilstības un uzņēmuma nosaukumu, kurš atbildīgs par produktu Latvijā;
- ➔ kontrolējot internetā piedāvātos ķīmiskos maisījumus, kuri klasificēti kā bīstami, jo prasību izpildes izvērtēšanai nepieciešams tikai preces marķējuma paraugs un atbilstoša dokumentācija (drošības datu lapas);

- ➔ atkārtotu kontroļu gadījumos, kad nepieciešams kontrolēt konkrētas prasības un uzņēmums iepriekšējās klātienes kontroles laikā jau bija informēts par visām spēkā esošām prasībām attiecīgajā jomā.

Veselības aprūpe

Inhalatoru (gan bērnu, gan pieaugušo) atbilstība medicīnisko ierīču uzraudzības jomā. Izvērtēta atbilstība Ministru kabineta 2017. gada 28. novembra noteikumu Nr. 689 "Medicīnisko ierīču reģistrācijas, atbilstības novērtēšanas, izplatīšanas, ekspluatācijas un tehniskās uzraudzības kārtība" un Regulas 2017/745 prasībām.

Pārbaudes gaitā interneta vietnēs atlasīti 26 uzņēmumi – interneta veikali, kuri patērētājiem piedāvā bērnu un pieaugušo inhalatorus. No 26 uzņēmumiem pieprasīta informācija par piedāvātajiem inhalatoriem: ierīces tirdzniecības iepakojuma un pašas ierīces fotoattēli, lai būtu identificējams ražotājs un etiķetes ar ražotāja sniegto informāciju, informāciju par piegādātāju, gadījumos, kad komersants pats neieveda ierīci Latvijā, un lietošanas instrukcijas oriģinālā un latviešu valodā.

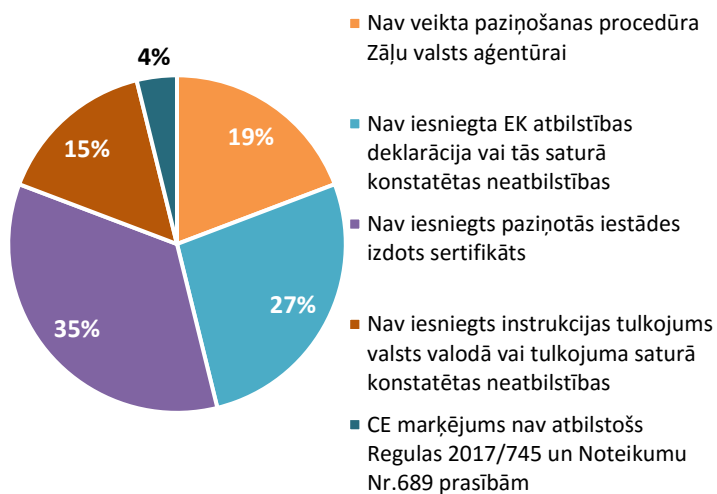
Izvērtējot saņemto informāciju, kontroles veiktas 16 uzņēmumos, kuros minētās medicīniskās ierīces bija pieejamas uz vietas. Pārbaudēs izvērtēti 25 inhalatori.

Vienā gadījumā konstatēts, ka tiek izplatīta medicīniskā ierīce ar neatbilstošu CE marķējumu, un Inspekcija apturēja konkrētā inhalatora modeļa izplatīšanu un uzdeva izplatītājam atsaukt ierīci no tirgus.

Informācija par attālinātās uzraudzības rezultātiem, kā arī pašnovērtējuma anketa ievietota [Inspekcijas mājas lapā](#).

27. attēls. Konstatētās neatbilstības

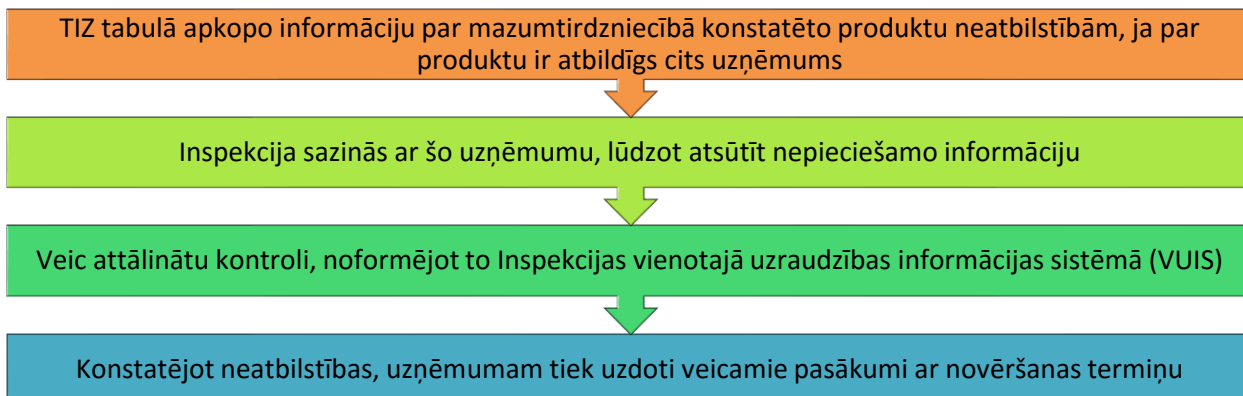
Farmācija

Zāļu reklāmas uzraudzība sociālajos tīklos (*Facebook, Instagram* konti u.c. interneta pārlūkos), aptieku tīmekļa vietnēs un periodiskajos izdevumos, mazinot risku patērētājiem pieņemt nepamatotu lēmumu par zāļu iegādi un lietošanu. 2022. gadā veiktas 220 kontroles sabiedrībai paredzēto zāļu reklāmas uzraudzībai.

Aizsargājot pacientu intereses un pārtraucot negodīgu komercpraksi, bloķētas 14 tīmekļa vietnes. Ar šo tīmekļa vietņu starpniecību tika izplatītas neatļautas zāles, steroīdi, Covid-19 ārstēšanai neapstiprinātas zāles u.c.

Tipveida informatīvie ziņojumi (TIZ) ir pamatā attālinātajām kontrolēm produktu uzraudzībā.

Ieguvums – iespēja izskatīt lielāku skaitu TIZ iekļauto produktu:

- ➔ 2021. gadā – 85 produkti,
- ➔ 2022. gadā – 170 produkti.

MĒRĶIS: ATTĪSTĪT DIGITĀLOS RISINĀJUMUS

ĀRSTNIECĪBAS IESTĀŽU (ĀI), ĀRSTNIECĪBAS PERSONU (ĀP) UN ĀRSTNIECĪBAS ATBALSTA PERSONU (ĀAP) REĢISTRI

Inspekcija ir vadošā iestāde, kas Latvijas Republikā uztur ĀI, AP un ĀAP reģistrus.

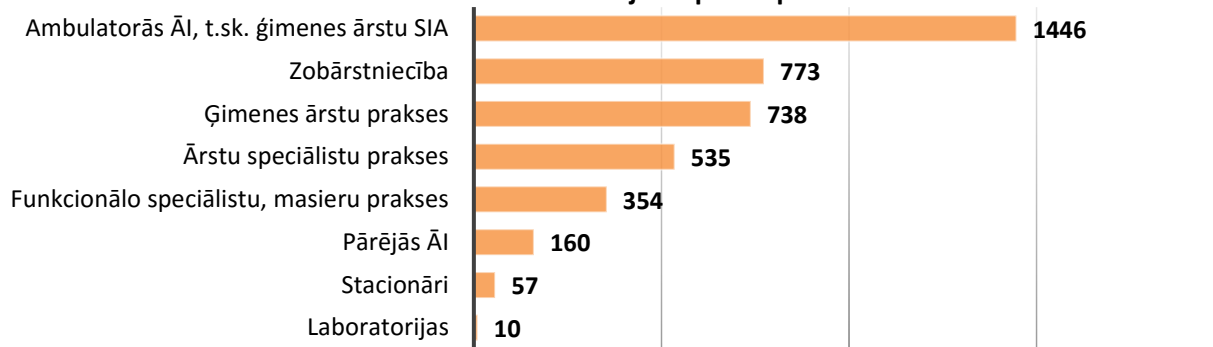
Reģistrācijai ĀIR ĀI iesniedz Inspekcijai iesniegumu, atbilstoši NA par ĀIR. Inspekcija, pēc ĀI iesnieguma un tam pievienoto visu dokumentu saņemšanas, 10 darbdienu laikā izvērtē ĀI atbilstību obligātajām prasībām, izskatot iesniegtos dokumentus, veic klātienes pārbaudi un pieņem lēmumu par ĀI vai tās filiāles reģistrēšanu [Ārstniecības iestāžu reģistrā](#).

2022. gada 12. augustā stājās spēkā jaunie Ministru kabineta noteikumi Nr. 491 “Ārstniecības iestādes reģistrācijas noteikumi”. Līdz ar to tika precizēts jēdziens **ārstniecības iestādes struktūrvienība**, ar to saprotot jebkuru pamatfiliālē vai filiālē izvietoto ārstniecības iestādes daļu (nodaļu vai kabinetu), kas izveidota noteiktu veselības aprūpes pakalpojumu, tostarp telemedicīnas pakalpojumu sniegšanai vai noteikta darbības profila īstenošanai.

2022. gadā (01.01.2023. dati) kopējais ĀIR reģistrēto ĀI skaits ir 4 073 (kopā ar adresēm 5 198).

28. attēls. ĀI iedalījums pēc to profila

Reģistrētās ĀP vai ĀAP vārdu, uzvārdu, identifikatoru, profesiju, kurā personai ir tiesības nodarboties ar ārstniecību, reģistrācijas termiņu, darbavietu ĀI, specialitāti darbavietā, iegūtajiem

ĀP sertifikātiem un to derīguma termiņiem Inspekcija publicē savā tīmekļvietnē un uztur aktuālo informāciju. Minētā informācija pieejama divās datu bāzēs:

[Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrs - profesija, reģistrācijas termiņš un identifikators](#)

[Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrs - darba vieta un sertificētā specialitāte](#)

Tuvākajos gados plānots īstenot ārstniecības iestāžu reģistra un veselības nozares speciālistu reģistra modernizāciju, lai nodrošinātu pilnvērtīgas un aktuālas informācijas esamību politikas veidotājiem un sabiedrībai, manuālo darba minimizēšanu, statistikas datu apkopošanas digitalizēšanu, datus balstītas rīcības un lēmumu pieņemšanu.

2022. gadā reģistrētas 43 264 ĀP un ĀAP (2021. – 41 739), t.sk. 305 Ukrainas ĀP. Aizvadītajā gadā vērojama neliela (2,54%), bet pieaugoša tendence ĀP nodarbinātībā. Āl tika nodarbinātas 31 069 ĀP (02.01.2023. dati), t.sk. 184 Ukrainas ĀP (pirms gada kopā 30 227 ĀP).

3. tabula. ĀP un ĀAP nodarbinātības salīdzinājums 2021. un 2022. gadā

Tiesīgi praktizēt		Praktizē	
02.01.2023.	02.01.2022.	02.01.2023.	02.01.2022.
43 264 ↑ +1 525	41 739	31 069 ↑ +792	30 277

Tostarp neliela pozitīva tendence nodarbinātībā ir arī māsām. Uz 02.01.2023. Āl bija nodarbinātas 9 135 māsas (uz 02.01.2022. – 9120).

4. tabula. Atsevišķu ĀP nodarbinātības dinamika

Profesija	Tiesīgas strādāt profesijā		Strādā profesijā	
	01.01.2023.	01.01.2022.	01.01.2023.	01.01.2022.
Ārsts	9 529	9 255	7 601	7 590
Zobārsts	1 914	1 818	1 592	1 570
Māsa	12 153	12 335	9 135	9 120
Ārsta palīgs (feldšeris)	3 918	3 208	3 098	3 091
Vecmāte	631	614	465	472

Profesionālās kvalifikācijas atzīšanai aizvadītajā gadā, līdzīgi kā 2021. gadā, 45 ĀP izsniegtas izziņas profesionālās darbības uzsākšanai ārvalstīs. 62% no ĀP bija māsas. Visbiežāk ĀP ir vēlējušās uzsākt profesionālo darbību Zviedrijā, Norvēģijā, Vācijā, Īrijā, Šveicē.

Profesionālā kvalifikācija pastāvīgai darbībai Latvijā atzīta par atbilstošu Latvijā noteiktām prasībām 10 personām (2021. gadā astoņām personām). No tām – trīs māsām, diviem zobārsta asistentiem, četriem ārsta palīgiem, māsas palīgam. Personas profesionālo kvalifikāciju bija ieguvušas Krievijā, Baltkrievijā, Apvienotajā Karalistē, Ukrainā, Amerikas Savienotajās valstīs. Reģistrā reģistrētas divas personas.

2022. gadā pirmo reizi īstenota profesionālās kvalifikācijas atzīšana īslaicīgai profesionālai darbībai Latvijā. Saskaņā ar Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likuma 14. pantu Inspekcija kā atzīšanas institūcija izskata, izvērtē un pieņem lēmumu par atļauju Ukrainas civiliedzīvotājiem ārstniecības personām: māsām, ārsta palīgiem, zobārsta asistentiem sniegt īslaicīgus profesionālos pakalpojumus ārstniecībā Latvijas Republikā līdz vienam gadam:

- ➔ līdz 01.01.2023. saņemtas deklarācijas no 189 ukraiņu māsām, ārsta palīgiem;
- ➔ atļaujas piešķirtas 105 māsām un pieciem ārsta palīgiem.

Inspekcija ir Ukrainas mediķu darba grupas sastāvā un veic koordinējošus pasākumus ukraiņu ĀP darba meklējumos

INTERAKTĪVĀS KARTES PAR VIDES PIEEJAMĪBU ĀI

Veidojot pieejamu ĀI vidi, tiek radītas vienlīdzīgas iespējas ikvienam sabiedrības loceklim izmantot savas tiesības dzīvot pilnvērtīgu dzīvi un saņemt nepieciešamos veselības aprūpes pakalpojumus. Lai informētu sabiedrību par reģistrēto ĀI vides pieejamību ikvienam cilvēkam, neskatoties uz iespējamajām uztveres vai veselības problēmām, Inspekcija ir izveidojusi un savā tīmekļa vietnē uztur vairākas interaktīvās kartes:

- ➔ [Slimnīcas](#)
- ➔ [Ambulatorās ārstniecības iestādes](#)
- ➔ [Gimenes ārstu prakses](#)
- ➔ [Zobārstniecības iestādes](#)
- ➔ [Laboratorijas](#)

Izmantojot interaktīvās kartes, iespējams pārliecināties, vai iestādē, kuru nepieciešams/plānots apmeklēt, ir pieejama, droša un humāna vide.

No ĀI reģistrā iekļautajām (20.06.2022. dati) 4 134 ĀI (5 310 ĀI adreses) 3 094 ĀI (4 216 ĀI adresēs) bija pilnībā nodrošināta vides pieejamība.

2023. gadā Inspekcija turpina darbu pie ĀI vides pieejamības izvērtēšanas un interaktīvajās kartēs ietvertās informācijas aktualizēšanas.

PERSONĀLA LIETVEDĪBA

2022. gadā ieguldīts liela apjoma darbs saistībā ar izmaiņām “Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums”, kā rezultātā kardināli mainījās valsts pārvaldē noteiktā mēnešalgas noteikšanas sistēma, kā arī 2022. gada 26. aprīlī tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 262 “Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtība”, kā rezultātā īsā laika posmā (viena mēneša laikā), veikta:

- visu Inspekcijas amatu klasificēšana atbilstoši jaunajām amatu saimēm/apakšsaimēm un līmeņiem;
- jaunā klasifikācija saskaņota ar Valsts kanceleju;
- Resursu vadības sistēmā *Horizon* Personāla modulī veiktas atbilstošas izmaiņas – slēdzot amatus un veidojot jaunus ar jaunajām saimēm, apakšsaimēm un līmeņiem, tad *Horizon* sistēmā individuāli veicot izmaiņas katram darbiniekam;
- atbilstoši Valsts kancelejas noteiktajiem mēnešalgu grupu intervāliem, ņemot vērā *Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā* noteiktos mēnešalgas noteikšanas principus, izstrādāta Inspekcijas darbinieku individuālās mēnešalgas noteikšanas kārtība un mēnešalgu sadalījums atbilstoši 4 pakāpēm;
- atbilstoši noteiktajai mēnešalgas noteikšanas kārtībai veikts katra darbinieka individuāls darba snieguma vērtējums;
- sakarā ar izmaiņām veikta informācijas aktualizēšana katram darbiniekam arī Novērtēšanas elektroniskās veidlapas informācijas sistēmā (NEVIS).

II. PRIORITĀTE: KULTŪRA

MĒRĶIS: PILNVEIDOT MĒRĶA GRUPU TIESISKUMA UN ATBILDĪBAS IZPRATNI, UN TĀS ĪSTENOŠANAS SISTĒMISKUMU

2022. gadā Inspekcija turpināja darbu pie informatīvu un izglītojošu materiālus sagatavošanas par aktuālām tēmām, ņemot vērā uzraudzības objektos konstatētās problēmas, biežāk uzdotos jautājumus un saņemtās sūdzības. Vienlaikus ar uzraudzības objektu informēšanu un konsultēšanu (klātienē vai attālināti) aktuālo informāciju Inspekcija regulāri atspoguļoja arī savā tīmekļa vietnē <https://www.vi.gov.lv/lv>

UZRAUDZĪBAS OBJEKTU INFORMĒŠANA

- Izsniegto darbnespējas lapu izskatīšanas [rezultāti](#) no 2021. gada oktobra līdz 2022. gada 21. februārim.
- Āl par grozījumiem likumā "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību", [par iekļautām jaunām vielām, kas izrakstāmas uz īpašām receptēm](#).
- Regulāri aktualizēta [informācija par ārstniecības iestāžu darbības/pakalpojumu apturēšanu](#).
- Konsultatīvs un metodisks atbalsts [par spēkā esošajām prasībām](#) par Regulas 2017/746 ieviešanu, kā arī par prasībām un pienākumiem medicīnisko ierīču ražotājiem, importētājiem un izplatītājiem.
- Regulāri atjaunota [informācija par pazinotās struktūras atsauktajiem sertifikātiem](#), norādot informāciju gan par ražotāju, gan par medicīniskām ierīcēm.
- Pastāvīgi aktualizēta [informācija par Latvijas tirgū konstatētām, medicīnisko ierīču prasībām neatbilstošām medicīniskām ierīcēm, kā arī par citu dalībvalstu sniegto informāciju par viltotām medicīniskām ierīcēm](#).

BIEDRĪBĀM, NODIBINĀJUMIEM UN ĀI SNIEGTĀ ATBALSTA PAZIŅOJUMI

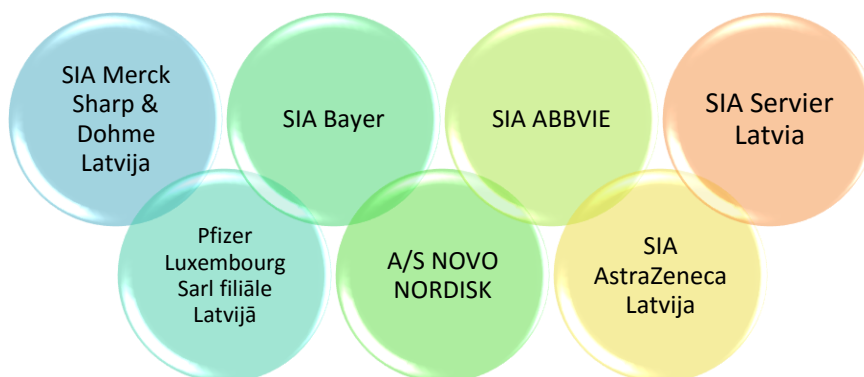
Katru gadu Inspekcija apkopo zāļu reģistrācijas īpašnieku vai to pilnvaroto pārstāvju sniegto informāciju par materiālo vai cita veida atbalstu biedrībām, nodibinājumiem un ĀI; par atlīdzību pasākuma organizēšanā un norisē iesaistītajiem speciālistiem (lektoriem un konsultantiem); par pasākuma organizēšanas un norises izmaksām, tostarp finansiālo atbalstu dažādu semināru, konferenču, kongresu organizēšanā; par ziedojumiem dažādām profesionālajām ārstu organizācijām un atbalstu ārstu izglītošanai starptautiskos pasākumos; par pētījumiem un attīstībai izlietotajām summām un informāciju par publikāciju apmaksu speciālistiem.

5. tabula. Apkopojums par biedrībām, nodibinājumiem un ĀI sniegto materiālo vai cita veida atbalstu

Periods	Materiālā vai cita veida atbalsta apjoms (EUR) kopā	Paziņojumu iesniedzēju skaits
2015	2 861 454.61	48
2016	3 107 898.90	49
2017	3 521 089.75	48
2018	4 293 983.97	62
2019	4 795 640.87	63
2020	2 509 853.55	64
2021	6 350 728.72	64

2022. apkopota informācija par 2021. gadu. Līdzīgi kā gadu iepriekš, arī 2021. gadā paziņojumus par sniegto atbalstu iesnieguši 64 zāļu ražotāji vai to pilnvarotie pārstāvji. Deklarētie izdevumi 2021. gadā sastāda 6 350 728,72 euro

29. attēls. Lielāko izmaksu deklarētāji

Inspekcijas tīmekļa vietnē pieejama visa apkopotā informācija [Par sniegto atbalstu](#).

SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA PAR DROŠIEM PAKALPOJUMIEM

[Inspekcijas tīmekļa vietnē](#) regulāri tiek ievietoti brīdinājumi sabiedrībai par veselības riskiem. Piemēram, sezonāla un operatīva sabiedrības informēšanu par dzeramā ūdens kvalitātes riskiem plūdu laikā. Savukārt peldsezonas laikā, līdz ar oficiālo peldvietu ūdens kvalitātes aktuālās informācijas publicēšanu, pastiprināti informējam par iespējamiem ūdens kvalitātes riskiem. Tāpat Inspekcija turpināja publicēt ieteikumus legionelozes profilaksei u. c. aktuālu informāciju.

2022. gadā Inspekcijas speciālisti snieguši situācijas skaidrojošas atbildes medijiem kopumā 228 situāciju skaidrojumos. Savukārt Inspekcijas viedoklis, skaidrojums un preses relizēs publicotā informācija tikusi izmantota vairāk nekā 1 100 publikācijās latviešu valodā. Inspekcijas tīmekļvietnes sadaļai *Jaunumi* bijuši turpat 7 600 skatījumi, *Facebook* un *Twitter* attiecīgi – 4 458 un 4 202 sekotāji.

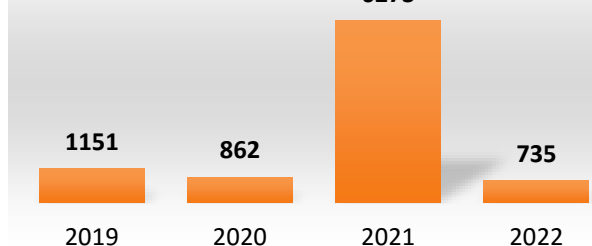
Inspekcija apkopo un regulāri atjaunina savā tīmekļa vietnē [Skaistumkopšanas un tetovēšanas pakalpojumu sniedzēju sarakstu](#). Ar izveidotās datu bāzes palīdzību potenciālais pakalpojuma saņēmējs var pārliicināties par tā sniedzēja legālu un atklātu darbību. Patlaban Inspekcijā ir reģistrētas 12 733 aktīvas skaistumkopšanas pakalpojumu sniegšanas vietu adreses.

*Inspekcijas tīmekļvietnē iespējams pārliicināties arī par tiem pakalpojumu sniedzējiem, kuri **tiesīgi veikt kosmētiskās un estētiskās medicīnas injekcijas** (ārstniecības personas), kā arī citus skaistumkopšanas pakalpojumus.*

Pēc 2021. gadā piedzīvotā straujā pieauguma, kas saistīts ar atbalsta pasākumiem un dīkstāves pabalsta piešķiršanu tikai reģistrētiem skaistumkopšanas nozarē strādājošajiem pēc darbības apturēšanas sakarā ar Covid-19 epidemioloģisko situāciju, 2022. gadā saņemto skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzēju paziņojumu skaits atgriezās iepriekšējo gadu līmenī.

30. attēls. Saņemto paziņojumu skaits par darbības uzsākšanu skaistumkopšanā

PIEMĒROTĀS SODA SANKCIJAS

Veselības aprūpe

2022. gadā uzsāktajās administratīvā pārkāpuma lietās ĀI pieņemti 23 lēmumi par administratīvā soda piemērošanu. Sodītas piecas ĀI, 10 ĀP.

6. tabula. ĀI administratīvā pārkāpuma lietas

Pārkāpums	Lēmumu skaits
par darbnespējas lapas izsniegšanas un anulēšanas kārtības neievērošanu (Ārstniecības likuma 87.panta pārkāpums)	2
par pieļautu veselības aprūpes un medicīniskā atzinuma pārkāpumu (Ārstniecības likuma 84.pants):	12
par epidemioloģiskās drošības prasību neievērošanu (Epidemioloģiskās drošības likums 37. ⁵ pants)	2
par recepšu izrakstīšanas kārtības neievērošanu (Ārstniecības likuma 86.pants),	4
par zāļu verifikācijas prasību pārkāpumiem (Farmācijas likuma 88.pants)	1
par nodarbošanos ar ārstniecību bez reģistrēšanās normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā (Ārstniecības likuma 83.pants)	2

Aizvadītajā gadā pieņemti 42 lēmumi par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu ĀP. Uzsāktajās administratīvā pārkāpuma lietās pieņemti 40 lēmumi (39 lēmumi par soda piemērošanu, viens lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu).

7. tabula ĀP administratīvā pārkāpuma lietas

Pārkāpums	Lēmumu skaits
par darbnespējas lapas izsniegšanas un anulēšanas kārtības neievērošanu (Ārstniecības likuma 87.panta pārkāpums)	17
par pieļautu veselības aprūpes pārkāpumu (Ārstniecības likuma 84.pants):	13
par pieļautu medicīniskā atzinuma pārkāpumu (Ārstniecības likuma 84.pants):	8
par recepšu izrakstīšanas kārtības neievērošanu (Ārstniecības likuma 86.pants),	1

Medicīnisko ierīču jomā sastādīti 11 apturēšanas akti, kopumā apturēti 28 medicīnisko ierīču veidi, kopējais ierīču skaits – 200 567 (2021. – 11 akti, kopējais apturēto ierīču skaits – 50 664).

31. attēls. 2022. gadā apturēto medicīnisko ierīču veidi

Termometri	Inhalatori	Medicīniskas maskas	Plāksteri	Adatas	Kanulas
Sterilas marles saites	Lubrikanti	Gumijas termofori	Klizmas baloni	Vate	Iemutņi alkometriem

Farmācija

2022. gadā Inspekcija pieņēma 169 administratīvo pārkāpumu lēmumus farmācijas jomas uzraudzībai:

Recepšu zāļu izsniegšanas kārtība (2);
Par LR neatlautu zāļu izplatīšana (2);
Par mākslīgās zāļu nepieejamības radīšana (1);
Par zāļu izplatīšanu personai, kura nav tiesīga šīs zāles iegādāties (2);
Verifikācijas prasību neievērošana (4);
Zāļu cenu veidošanas noteikumu pārkāpšana (1);
Zāļu importēšanas/eksportēšanas noteikumu pārkāpšana (14);
Zāļu izplatīšana bez speciālas atļaujas saņemšanas (137);
Citi pārkāpumi (6).

Sabiedrības veselība

Produktu uzraudzībai 2022. gadā piecos gadījumos pieņemts lēmumu par administratīvā procesa uzsākšanu un soda piemērošanu:

Viens uzņēmums nebija iesniedzis pārskatu par saražotajiem ķīmiskajiem maisījumiem par 2020. un 2021. gadu.

Viens uzņēmums tirdzniecībā bija laidis (atkārtoti) elektroniskās cigaretes un flakonus, bet no paziņošanas brīža par šo produktu laišanu tirgū nebija pagājuši seši mēneši.

Trīs uzņēmumi nesadarbojās un nepildīja amatpersonas likumīgās prasības (kosmētikas līdzekļu importēšanas uzņēmums, ķīmisko maisījumu izplatīšanas uzņēmums, jaukta tipa - kosmētikas līdzekļu un ķīmisko maisījumu importēšanas uzņēmums).

MĒRĶIS: ĪSTENOT PRAKSĒ PRINCIPU “KONSULTĒ VISPIRMS”

RUTĪNAS SKRĪNINGA KOORDINĀCIJA

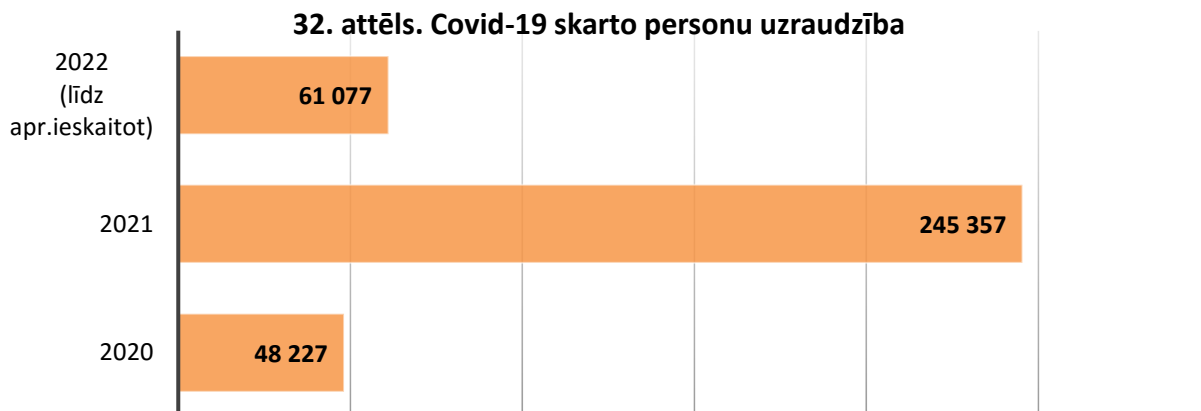
Lai atklātu Covid-19 inficētas personas un mazinātu tālāko infekcijas izplatīšanos, ja arī iestādē nav konstatēti saslimšanas gadījumi, 2022. gadā turpinājās ĀI un SAC darbinieku rutīnas skrīnings (laboratoriskā testēšana).

Atbilstoši VM deleģētajam uzdevumam arī aizvadītajā gadā Inspekcija turpināja koordinēt rutīnas skrīninga procesu. Gandrīz visa gada garumā (46 nedēļas) tika apkopota informācija par skrīninga rezultātiem SAC un aktualizēta Inspekcijas tīmekļa vietnē, kā arī nodrošināta skrīningā iesaistīto laboratoriju, SAC un pārējās sabiedrības informēšana atbilstoši aktuālajam testēšanas algoritmam.

COVID-19 INFEKCIJAS SKARTO PERSONU UZRAUDZĪBA

Lai sekmētu Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra noteikumu Nr. 662 „Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai” ievērošanu, 2022. gadā Inspekcija turpināja 2020. un 2021. gadā uzsākto Covid-19 infekcijas skarto personu uzraudzību, sazinoties ar tām telefoniski.

Saziņas mērķi:

- Aizsargāt personas un sabiedrības veselību, informēt personu par tai noteikto statusu un ierobežojumiem, un pārliecināties, ka šie ierobežojumi tiek ievēroti.

Ja šāda pārliecība netika gūta, informācija par personu tika nodota papildus uzraudzības darbību veikšanai VP.

- Noskaidrot, vai personai notiek nepieciešamā sadarbība ar ārstējošo ārstu, līdz ar to mazinot draudus gan personas veselībai, gan vīrusa izplatībai sabiedrībā.

2022. gadā Inspekcija veica darbu ar sešām ĀP par nepieciešamajiem uzlabojumiem sadarbībā ar Covid-19 skartajām personām.

MĒRĶIS: ATTĪSTĪT SADARBĪBU AR IEINTERESĒTAJĀM PUSĒM

PRIEKŠLIKUMI IZMAIŅĀM PACIENTU TIESĪBU LIKUMĀ

Cilvēktiesībās balstītas ārstniecības stūrakmens ir cieņpilnas attiecības. Lai jauno tiesisko kultūru īstenotu, nepieciešamas izpratnes un attieksmes izmaiņas pret pacientu jeb evolūcija visā nozarē.

VM izveidotā un Inspekcijas vadītā darba grupa 2022. gadā sagatavoja priekšlikumus, tostarp normatīvo aktu izmaiņām, kas stiprina uz cilvēktiesībām balstītas veselības aprūpes principu un fokusā izvirza par savu tiesību aizsardzību drošu pacientu.

Darba grupa pacientu tiesību ekspertu, pacientu organizāciju pārstāvju, docētāju, profesoru, juristu, ārstu sastāvā, bija vienprātis, ka veselības aprūpes kopējai ceļa kartei jābalstās cilvēktiesību pamatprincipā *Respect, protect, fulfil* jeb **ievērot, aizsargāt, īstenot**.

Pamatprincipa īstenošanai par sākotnējo soli uzskatāma pacientu tiesību izpratnes veidošana ĀP, paredzot, ka pacientu tiesības iekļautas jau medicīnu studiju programmās, un vēlāk papildinātas tālākizglītībā. Savukārt pacientam nodrošināta viegli pieejama un ērti lietojama informācija par viņa tiesībām. Lai izpildītos pacientu tiesību reāla aizsardzība, ĀI ieviešams pacienta tiesību īstenošanas plāns, savukārt lielākajās iestādēs arī pacientu tiesību aizsardzības speciālists.

Pacientu tiesību aizsardzības speciālists būtu pacienta atbalsta persona viņa tiesību aizsardzībā. Speciālists veicinātu konfliktsituāciju mazināšanos un gadījumos, kur tādas veidojas, sekmētu to tūlītēju risinājumu pašā ĀI “uz vietas” – tuvāk situācijai, pacientam un ārstam. Pacientu tiesību aizsardzības speciālists gan pacientam, gan personālam sniegtu padomus, konsultācijas un ieteikumus, izskaidrotu pieejamos tiesību aizsardzības līdzekļus un, ja vajadzīgs, palīdzētu ar iebildumu un sūdzību iesniegšanu.

Pacientu statusa stiprināšanas darba grupas izstrādātie priekšlikumi kopumā:

- precizē pacienta un ārstniecības personāla tiesības un pienākumus;
- stiprina pacienta statusu ārstniecībā;
- definē administratīvās un profesionālās disciplinārtbildības stiprināšanu, paredzot kompetentajās iestādēs ētikas komisijas, profesionālās darbības izvērtēšanas komisijas, kā arī disciplinārsodus-brīdinājumus, piezīmes, rājienus, sertifikāta darbības apturēšanu un pienākumu apmeklēt tālākizglītības kursus pacientu tiesību jomā noteiktā apjomā.

Tāpat priekšlikumu kopums stiprina pacientu tiesību aizsardzības kontroli un uzraudzību Inspekcijas personā.

DISKUSIJA AR PACIENTU ORGANIZĀCIJĀM PAR PACIENTU TIESĪBU AIZSARDZĪBAS STIPRINĀŠANU

2022. gada 15. septembrī norisinājās VM un Inspekcijas rīkots seminārs, kurā kopīgi ar pacientu sabiedrisko organizāciju pārstāvjiem un ieinteresētajām pusēm tika apspriesti Inspekcijas vadītās darba grupas sagatavotie priekšlikumi pacientu tiesību aizsardzības stiprināšanā.

Semināru atklāja veselības ministrs D. Pavļuts, Inspekcijas vadītāja A. Slokenberga un Latvijas Reto slimību alianses vadītāja un Latvijas pacientu organizāciju tīkla pārstāve B. Ziemele. Seminārā ar pieredzi pacientu tiesību jautājumos dalījās Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas pārstāvji.

Pēc VM virzīto priekšlikumu prezentācijas notika semināra dalībnieku darbs grupās, apspriežot sagatavotos priekšlikumus.

- Grozījumi Pacientu tiesību likumā, kas paredz:
 - izstrādāt un ieviest ĀI pacientu tiesību aizsardzības plānus ar konkrētiem pasākumiem;
 - nodrošināt apmācības ĀP pacientu tiesību jautājumos, t.sk. komunikācijas jautājumos.
- Vismaz lielākajās ĀI plānots ieviest pacientu tiesību aizsardzības speciālistu, kurš būtu pacienta atbalsta persona viņa tiesību aizsardzībā, kā arī pārskatītu un veiktu uzlabojumus jau preventīvi ĀI iekšējās procedūrās un saziņā ar pacientu.
- Grozījumi arī Ārstniecības likumā, ieviešot ĀP profesionālās disciplinārtbildības institūtu, tostarp par profesionālās ētikas pārkāpumiem. Piemēram, lēmumā par sertifikāta darbības apturēšanu kompetentā institūcija varētu noteikt pienākumu ĀP apmeklēt noteiktus tālākizglītības kursus.
- Paplašināt Inspekcijas tiesības veikt veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanas kontrolpārbaudes, lai pārbaudītu veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti, kā arī attieksmi pret pacientiem un normatīvo aktu prasību ievērošanu.
- Pacientu tiesību jautājumus iekļaut medicīnu studiju programmās, lai ĀP, atbilstoši mūsdienu prasībām, būtu apmācītas pacientu tiesībās, informētās piekrišanas un pacientu apskašu un aprūpes jaunākajos standartos.
- Pacienti nodrošināt viegli piekļūstamu un ērti lietojamu informācija par viņa tiesībām.

EPIDEMIOLOĢISKĀS DROŠĪBAS REKOMENDĀCIJU PROJEKTS

Lai veiksmīgāk tiktu galā ar infekcijas slimību uzliesmojumiem, ir jābūt vienotai un integrētai pieejai un mijiedarbībai starp visiem infekcijas slimību izplatības ierobežošanā iesaistītajiem. Aizvadītajā gadā Inspekcija izstrādāja rekomendācijas un ieteikumus normatīvā regulējuma pilnveidei epidemioloģiskās drošības jomā veselības nozares noturības un gatavības stiprināšanai krīzes gadījumos.

Epidemioloģijas prasību rekomendācijas izstrādātas kā ieteikumu kopums ĀI infrastruktūras, iekštelpu gaisa kvalitātes un Paraugplāna pilnveidei.

Paraugplāns ir Ministru Kabineta noteikumu Nr.104 „Noteikumi par higiēniskā un pretepidēmiskā režīma pamatprasībām ārstniecības iestādē” skaidrojums prasību piemērošanai un palīdz ārstniecības iestādēm izstrādāt katrai savu individuālo plānu atbilstoši iestādes sniegta pakalpojumu un procedūru specifikai. Paraugplānu izstrādā SPKC sadarbībā ar Inspekciju.

Rekomendācijas epidemioloģijas prasību pilnveidei sagatavotas atbilstoši ES *Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna* pasākumu īstenošanas ietvaram VM resorā.

Izstrādājot epidemioloģijas prasību rekomendācijas, Inspekcija veica esošo prasību izvērtējumu, salīdzinot to arī ar citu valstu normatīvo regulējumu. Tāpat rekomendāciju izstrādē izmantoti Inspekcijas kā veselības aprūpes uzraugošās iestādes rīcībā esošie ĀI vispārējās atbilstības prasību izvērtējumi, slimnīcu pretepidēmiskā un higiēniskā režīma plānu audita rezultāti kā arī atsevišķu ĀI gaisa kvalitātes mērījumi.

Paraugplāna pilnveides priekšlikumi izvērtēšanai un lēmuma pieņemšanai nosūtīti epidemioloģijas uzraudzības jomas vadošajai iestādei – SPKC.

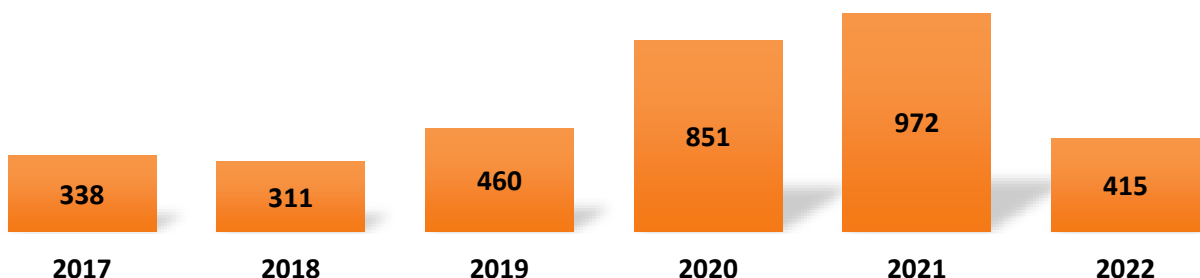
Inspekcija rakstiski informēja un lūdza sniegt atgriezenisko saiti, rekomendāciju izstrādes gaitā izlases veidā auditētās ĀI par to higiēniskā un pretepidēmiskā plāna audita rezultātiem un ieteikumiem tālākai epidemioloģiskās drošības uzlabošanai.

Inspekcijas sagatavotajām rekomendācijām pieejamas [šeit](#).

SADARBĪBA AR VID MUITAS PĀRVALDI

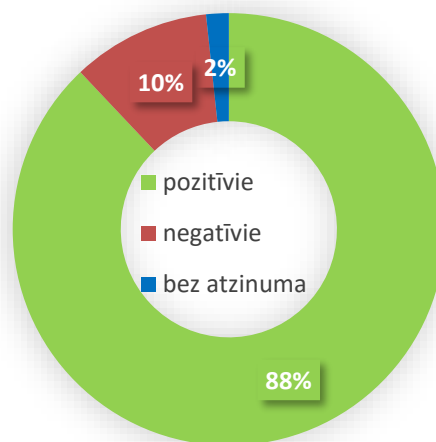
Arī aizvadītajā gadā Inspekcija turpināja sadarbību ar VID Muitas pārvaldi, izskatot pieprasījumus medicīnisko ierīču atbilstības izvērtēšanai saskaņā ar drošuma kritērijiem un spēkā esošajām NA prasībām.

33. attēls. Izskatīto VID Muitas pārvaldes pieprasījumu dinamika

2022. gadā Inspekcijas atzinums netika sniegts septiņām muiņas importa deklarācijām (~2 %), jo pievienotajā dokumentācijā ierīces ražotāja paredzētais mērķis nebija norādīts kā medicīniskām ierīcēm, bet gan, piemēram, kā elektroprece vai individuālais aizsardzības līdzeklis. Negatīvi Inspekcijas atzinumi sniegti 43 gadījumos (~10 %), jo nebija iesniegta visa nepieciešama dokumentācija, kas apliecina preces atbilstību, līdz ar to preces netika laistas tirgū.

34. attēls. Sniegto atzinumu kopsavilkums

REKOMENDĀCIJAS DROŠAI UN VESELĪBAI NEKAITĪGAI MODERNO TEHNOLOĢIJU LIETOŠANAI

Pēdējo gadu laikā aizvien jaunu modernu tehnoloģiju attīstība un pakalpojumu pieejamība ir veicinājusi plašāku dažādu tehnoloģiju pielietojumu ikdienā. Tās izmanto ne tikai pieaugušie darbā un brīvajā laikā, bet arī bērni – saziņai, izklaidei, kā arī mācībām.

Līdz ar tehnoloģiju attīstību, pieaug arī dažādi ar šo mobilo ierīču lietošanu saistītie veselības riski, kuri var negatīvi ietekmēt bērnu veselības rādītājus – fizisko un psihoemocionālo veselību, miega kvalitāti un ilgumu u.c., kas ilgtermiņā var radīt dažādas hroniskas slimības un atkarību riskus.

Lai mazinātu šos riskus, Inspekcijas izveidota starpnozaru darba grupa 2022. gadā pabeidza darbu pie [Rekomendācijām drošai un veselībai nekaitīgai moderno tehnoloģiju lietošanai bērniem](#) ar mērķi veicināt bērnu drošību moderno tehnoloģiju lietošanā, mazinot moderno tehnoloģiju ietekmi uz bērnu veselību un tehnoloģiju radīto apdraudējumu, kā arī veicināt jēgpilnu moderno tehnoloģiju lietošanu bērniem dažādās vecuma grupās.

Rekomendācijās ietverti ieteikumi ekrānlaika ierobežojumiem, informācija par moderno tehnoloģiju ietekmi uz bērnu veselību, procesu atkarību, elektromagnētisko lauku, drošību internetā un citiem jautājumiem un tās ir paredzētas izglītības iestādēm un to darbiniekiem, pedagogiem, bērnu vecākiem, likumīgajiem pārstāvjiem un citiem, kas ikdienā saskaras ar dažāda vecuma bērniem.

Rekomendāciju izstrādē piedalījās Inspekcijas, VM, IZM, SPKC, VISC, IKVD, RSU, LU pārstāvji, kā arī atbilstošo jomu speciālisti.

PROJEKTA “KOMPLEKSI VESELĪBAS VEICINĀŠANAS UN SLIMĪBU PROFILAKSES PASĀKUMI” AKTIVITĀTE “IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU VIDES KVALITĀTES UN DROŠUMA PĒTĪJUMS”

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

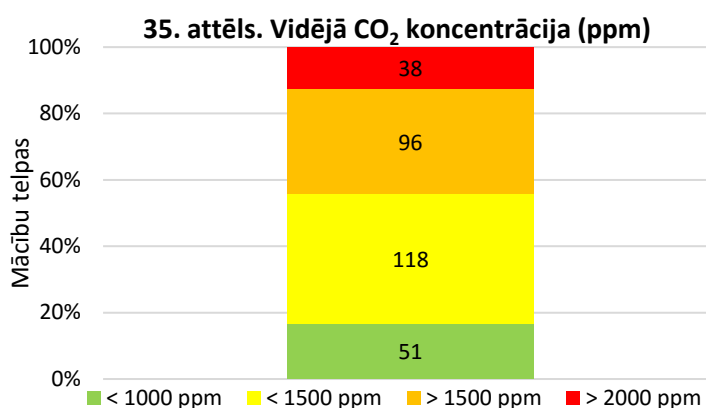
2022. gada decembrī noslēdzās Inspekcija īstenotā pētījuma lauka darbs. Pētījumā kopumā (2017.–2022.) apsekotas 103 skolas un CO₂ monitorings īstenots 303 mācību telpās.

Salīdzinot iegūtos vidējās CO₂ koncentrācijas rezultātus ar PVO ieteikumu nepārsniegt 1000 ppm, gūti pierādījumi, ka ieteiktajam līmenim Latvijas vispārizglītojošajās skolās atbilst 17 % mācību telpu.

Novērots, ka pēdējo divu mācību gadu laikā notikusi kardināla attieksmes maiņa attiecībā pret prasībām mācību telpu, gaitenju, atpūtas, kā arī rekreācijas zonu vēdināšanai, kas

bāzējās ne tikai nepieciešamībā ievērot normatīvo aktu prasības, bet arī izpratnē par pietiekamas un kvalitatīvas ventilācijas nozīmi infekcijas slimību izplatības mazināšanā.

Lai panāktu efektīvu CO₂ koncentrācijas kritumu mācību telpā, kā arī maksimāli samazinātu iespējamās infekciju izplatības riskus, mācību telpu vēdināšanai ieteicams izmantot jaukta režīma ventilācijas modeli – gan mehānisko, gan dabisko ventilāciju (iespēju robežās vēdinot, atverot logus un durvis; biežāk un ilgstošāk, ņemot vērā ārvidē klimatiskos un iekštelpu vides apstākļus).

IEINTERESĒTO PUŠU IESAISTE

- Dalība Labklājības ministrijas starpnozaru darba grupā, ar mērķi piekļūstamības veicināšanai.

ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām piekļūstamības princips - viens no pamatprincipiem. ANO Konvencijā noteiktās tiesības un pamatprincipi ir īstenojami horizontāli, t.i., nozaru ministrijas, pašvaldības un citas iesaistītās institūcijas katra ir atbildīga par Konvencijā noteikto saistību pakāpenisku ieviešanu attiecīgajā jomā. Izpildot ministru prezidenta 2022. gada 10. janvāra rezolūcijā Nr.7.8.5./2021-DOC-3156-48 noteikto un nodrošinātu labdarības maratona "Dod pieci!" organizatoru 2021. gada 21. decembra atklātajā vēstulē "Par vides pieejamības nodrošināšanu Latvijā" uzrunāto jautājumu kompleksu risināšanu.

- Dalība ZVA Medicīnisko tehnoloģiju izvērtēšanas komisijā (kopš 2015.gada).
- Sniegtas konsultācijas pašvaldībām par peldvietu apsaimniekošanas jautājumiem, piemēram JVPI "Pilsētsaimniecība" Apsaimniekošanas nodaļai par Jelgavas peldvietu piesārņotāju noteikšanu, par prasībām laboratoriskiem izmeklējumiem.
- Nodrošināta semināru vadīšana Rīgas valsts tehnikumam (08.02 un 10.02) par moderno tehnoloģiju nozīmi mūsdienās un ietekmi uz veselību, par dzeramā ūdens apsaimniekošanu un peldvietu apsaimniekošanu Latvijā, lai veicinātu jauniešu izpratni par Inspekcijas funkcijām.
- Konsultāciju sniegšana par informācijas un zinātniskās literatūras sagatavošanu Latvijas apvienotā putnkopības nozares asociācijas (LAPNA) projektam "Olas ir spēks". Projekta ietvaros izskatīta aprakstītā literatūra un izvērtēta tās pamatotība apgalvotajiem faktiem.
- Sadarbība ar Latvijas Kosmētiķu un Kosmetologu asociāciju (LKKA) par nozares aktualitātēm un dalība seminārā par higiēnas prasībām.
- Sadarbība ar VID par skaistumkopšanas un tetovēšanas pakalpojumu sniedzēju paziņošanu.
- Saeimas Sociālo un darba lietu apakškomisija, LATAK.
- Inspekcijas viedokļa pārstāvēšana sanāksmēs ar VM, ZVA, EM, VARAM, VID Akcīzes daļu, BEF, LTA un BNA u.c. institūcijām.

- Tikšanās Latvijas Ķīmijas un farmācijas uzņēmēju asociācijā (LAĶIFA) ar kosmētikas komersantu sektora biedriem par uzraudzību un regulējuma aktualitātēm.
- Sadarbība ar dalībvalstu ekspertiem precizējot konkrētus aspektus jomas uzraudzībā.
- Valsts ārkārtas situācijas mācības RADEX (bioloģiskais apdraudējums, radiācijas avārijas un ķīmiskās avārijas).
- VVD organizētās mācības par ķīmiskajām avārijām.
- Somijas organizētās starptautiskās apmācības par radiācijas monitoringu Eiropā un gatavību ārkārtas situācijām.
- Regulāra sadarbība ar Latvijas Kosmētiķu un kosmetologu asociāciju, Latvijas Skaistumkopšanas speciālistu asociāciju, Veselības aprūpes darba devēju konfederāciju, Infekciju kontroles un sterilizācijas asociāciju u.c., tām piedaloties NA izstrādē un priekšlikumu sniegšanā, informēšanā par iespējamām higiēnas un drošības pārkāpumiem objektos, kā arī par vispārīgām nozares problēmām.

III. PRIORITĀTE: CILVĒKRESURSI

MĒRĶIS: PILNVEIDOT IEKŠĒJO KOMUNIKĀCIJU

NOVEMBRIS – LABBŪTĪBAS MĒNESIS

2022. gada novembris Inspekcijā bija pasludināts par Labbūtības mēnesi, tāpēc visa mēneša laikā norisinājās dažādas aktivitātes, kas veicina, ietekmē, izglīto, aicina iesaistīties darbinieka dzīves un darba kvalitātes uzlabošanā.

Darbinieku psihoemocionālajam atbalstam gada sākumā turpinājām Covid pandēmijas laikā iesāktu ciklu ar īsām aktuālām lekcijām “Iedvesmai un jaudai”, kas turpinājās kā iekšējā apmācības un profesionālās pilnveides semināri. Organizētas tiešsaistes lekcija “Veiksmīga cilvēka TOP10 produktivitātes ieradumi”; apkopoti darbinieku ieteikumi par veselīgu uzturu; notika video seminārs “Sarunas par uzturu – jautājumi un apgalvojumi”.

Labbūtības mēneša ietvaros veiktas iknedēļas ātrās “Pulsa aptaujas”, lai saprastu, kāda ir situācija ar darbinieku emocionālo pašsajūtu. Vidējie vērtējumi uzrādīja pozitīvu tendenci.

Inspekcijas darbinieki piedalījās arī Valsts kancelejas ikgadējā aptaujā “Iesaistīšanās pētījums”.

MĒRĶIS: ELASTĪGI ATTĪSTĪT NEPIECIEŠAMĀS DARBINIEKU KOMPETENCES, ŅEMOT VĒRĀ PĀRMAIŅAS VESELĪBAS NOZARĒ UN SABIEDRĪBĀ

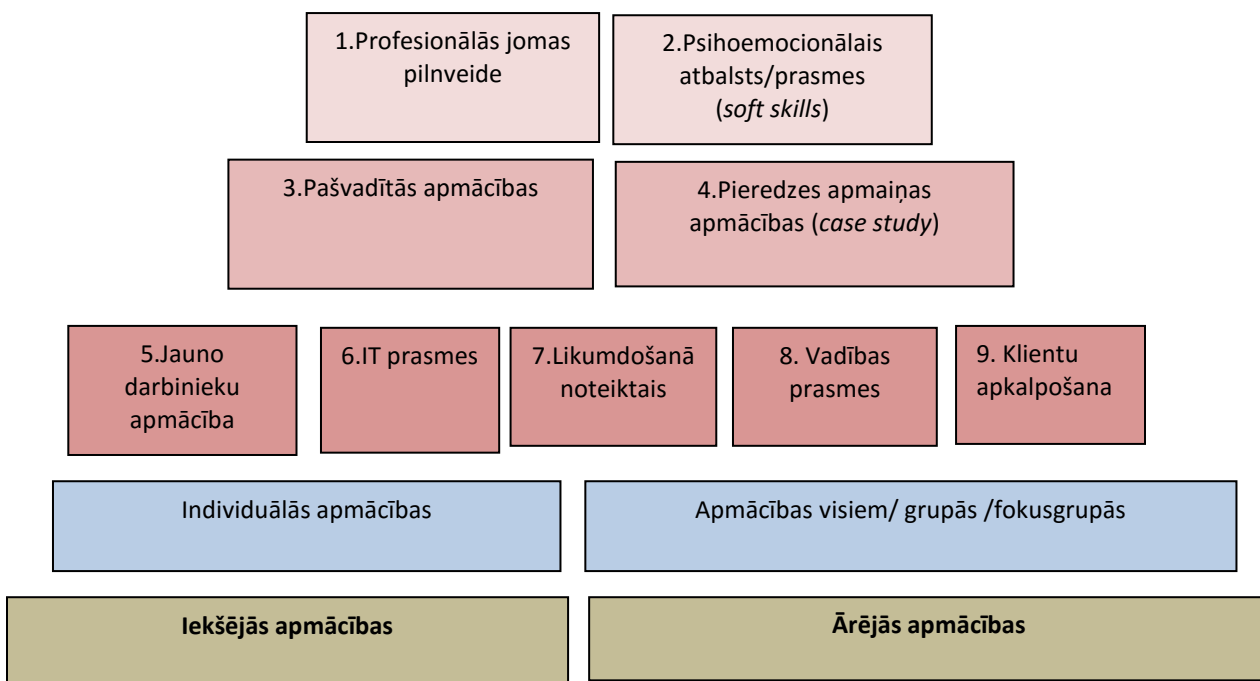
MĀCĪBU SISTĒMA

Inspekcijas mācību vajadzības veidojas ņemot vērā:

- Inspekcijas darbības stratēģijā noteiktās darbinieku kompetenču un kvalifikācijas attīstības virzienus, kas nepieciešami stratēģijas ieviešanai;
- darbinieku individuālās vajadzības savu profesionālo zināšanu pilnveidei un attīstībai, kas tiek identificētas ikgadējās darba izpildes pārrunās un ņemot vērā tiešā vadītāja un darbinieku ierosinājumus darba procesa laikā;
- jauno darbinieku kvalitatīvu ievadīšanu darbā.

Mācību vajadzības tiek noteiktas mācību plānā, identificētas darba procesā, mainoties darba pienākumiem, ieviešot jaunas tehnoloģijas un IT rīkus u.c., saskaņojot ar Inspekcijas budžeta paredzētajiem finanšu līdzekļiem.

36. attēls. Inspekcijas mācību sistēma

2022. gadā Inspekcijas darbinieki iesaistījās 106 apmācību notikumos, neskaitot iekšējās apmācības. Mācību vajadzībām iztērēti 8793,32 EUR. Visbiežāk apmeklēti mācību pasākumi Valsts administrācijas skolā (VAS). Apmācības un profesionālo pilnveidi nodrošināja 27 dažādas mācību iestādes, t.sk. biedrības un asociācijas: Latvijas Ergoterapeitu Asociācija; Latvijas Personāla vadīšanas asociācija; Latvijas Ārstu biedrība; Zobārstu asociācija; Latvijas jauno ārstu asociācija; Latvijas dermatovenerologu asociācija (12 pasākumi).

Inspekcijā organizētās iekšējās apmācības:

- **Vadības prasmes** pilnveides kursi *Efektīvs vadītājs #2*, kas ir turpinājums iepriekšējā gadā iegūtajām pirmā līmeņa vadības prasmju zināšanām *Efektīvs vadītājs #1*.
- Reaģējot uz problēmsituāciju, 2022. gada februārī noorganizēts iekšējais seminārs “Seksuālās vardarbības atpazīšana”.

- **Likumdošanā noteiktās** apmācības: darba aizsardzības/ ugunsdrošības/ amatam noteikto risku izvērtējuma nodarbība; personas datu aizsardzības un IT drošības apmācības; papildinātas individuālās zināšanas IT drošībā; KNAB apmācības par interešu konflikta nepieļaušanu valsts amatpersonu darbībā.
- **IT prasmes** pilnveidotas par DVS Namejs lietošanu fokusgrupām, nodrošinot maksimāli individuālu pieeju; NEVIS lietošanu; HOP lietošanu atvaļinājumu grafiku sagatavošanai.
- **Jaunajiem darbiniekiem:** ievadapmācības un divas reizes gadā arī “Jauno darbinieku diena”; praktikantu ievadapmācības.

Kā efektīvākā metode jauno darbinieku adaptācijai un ievadīšanai darbā ir mentora noteikšana un tiešā vadītāja regulāras tikšanās ar jauno darbinieku par darba snieguma atgriezenisko saiti. Praktikantu apmācības – topošajiem profesionāļiem padziļinot izpratni par Inspekcijas darbību un piesaistot nākotnes potenciālos darbiniekus.

- **Pieredzes apmaiņa:** Juridiskā departamenta organizētās apmācības: „Rīcība tiesvedības procesā” un „Ārstniecības riska fonda nodaļas iekšējie darbības noteikumi”, Jauno līgumu sagatavošana, Spriedumi lietās, kurās iesaistīta Inspekcija; Klientu apkalpošanas un lietvedības nodaļas apmācības mērķgrupām par tēmām: “Elektroniski parakstāmo kontroles aktu ievietošana DVS Namejs, plūsmu izmantošana, kontroles aktu nosūtīšana”, “DVS Namejs pilnvērtīgai lietošanai – Iekšējā sarakste, nosūtāmie dokumenti”; Vides veselības nodaļas organizētie semināri: “Aktuālie jautājumi vides veselības un sabiedrības veselības jomā” un “Seminārs Sabiedrības veselības jomas inspektoriem”.
- Turpinot 2021. gadā veiksmīgi uzsākto praksi, 2022. gada pirmajā pusē organizēti ikmēneša semināri “Iedvesmai un jaudai” par tēmām, kas balstītas uz **klientu apkalpošanas** prasmju un iemaņu pilnveidošanu.

Lai nodrošinātu informācijas un pieredzes apmaiņu par darbinieku izietajām apmācībām, Inspekcijas koplietošanas vietnē izveidots rīks, ar kura palīdzību darbinieki veic izieto apmācību novērtēšanu (tēmas izklāstu, pasniedzēju, ieguvumu semināros). 2022. gadā ar 10 punktiem (maksimālais) novērtētās apmācības:

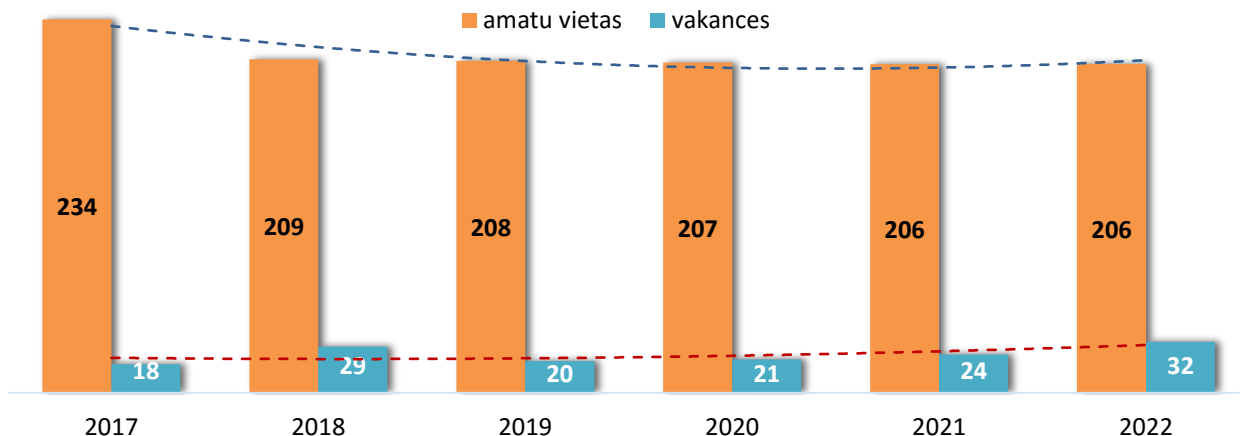
- *Excel* kā skaitliskās informācijas apstrādes rīks: aprēķini, formulas, funkcijas, diagrammas, izdruka (*Excel 1*);
- Ievadkurss darbam valsts pārvaldē jaunajiem nodarbinātajiem;
- Interešu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika;
- Efektivitātes pilnveidošana darbā ar *Microsoft Office* programmām *Word* un *Excel*;
- Dari digitāli! Digitālais aģents.

Pārējās apmācības novērtētas ar 9 un 8 ballēm, kas liecina par to, ka apmeklētās mācības bija kvalitatīvas un ir rekomendējamas apmeklēt arī citiem darbiniekiem. Lai nodrošinātu darbiniekiem iespēju veikt pašmācības vai arī iepazīties ar informāciju no kursiem, kurus plānots apmeklēt, Inspekcijas koplietošanas diskā izveidota vietne, kurā darbinieki ievieto izieto mācību materiālus, kā arī pieejamas iekšējo apmācību/semināru videoieraksti.

PERSONĀLS

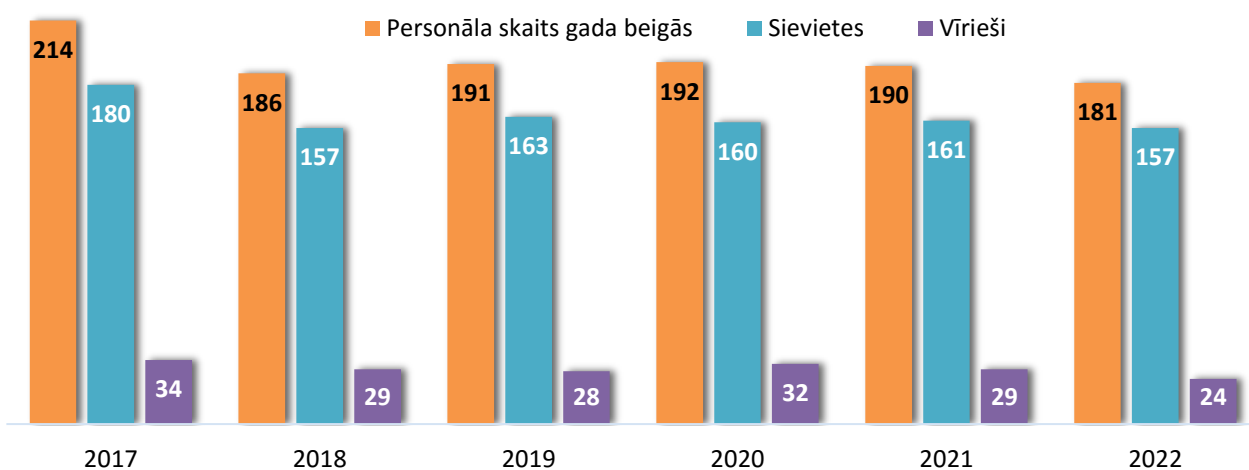
Noslēdzoties 2022. gadam, Inspekcijā apstiprinātas 206 amata vietas, no kurām 117 ir ierēdņu amati un 89 darbinieku amati. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem palielinājies vakanto amatu skaits (dati uz 31.12.2022.).

37. attēls. Amata vietu un vakanču dinamika

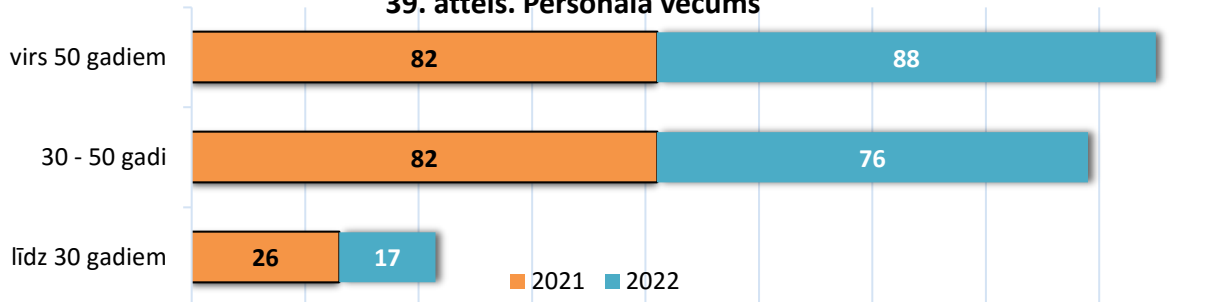

Gada griezumā darbā pieņemti 14, atbrīvoti 24 darbinieki, no kuriem viens pārcelts darbā VM. Vidēji gadā nodarbināti 186 darbinieki. Personāla mainības koeficients 13 % (pēc atbrīvoto darbinieku skaita) salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir palielinājies (2021. gadā – 11 %).

38. attēls. Personāla skaita un sastāva dinamika

39. attēls. Personāla vecums

MĒRĶIS: INTEGRĒT STARPTAUTISKO PIEREDZI

PĀRSTĀVniecība EIROPAS SAVIENĪBAS INSTITŪCIJĀS

Ņemot vērā, ka medicīnisko ierīču jomā 2021. gadā un 2022. gadā stājās spēkā jaunas Regulas 2017/745 un 2017/746, Inspekcija aktīvi piedalās EK Medicīnisko ierīču koordinācijas darba grupās (MDCG) par:

- Telekonferences In Vitro Diagnostikas medicīnas ierīcēm;
- MDCG (*Medical Device Coordination Group*) Tirgus uzraudzība;
- MDCG Paziņotās struktūras uzraudzība;
- Medicīnisko ierīču inspektoru darba grupā - *Medical Devices Inspector Task Force*.

Nodrošinot valstij obligāto Latvijas pārstāvniecību ES institūciju sanāksmēs, sekošanu sabiedrības veselības aktualitātēm un viedokļa sniegšanu, Inspekcija piedalījās tiešsaistē vai klātienē kopumā 49 sanāksmēs:

- ECHA Riska novērtēšanas komitejā vai tās darba grupās;
- ES HBM4EU biomonitoringa projektā;
- EIONET vides un veselības darba grupā;
- EK peldūdēns ekspertu darba grupā par ES peldūdeņu direktīvas pārskatīšanu;
- EK ģenerāldirektorāta GROW organizētā Kosmētikas pastāvīgā komitejā un darba grupā;
- Uzraudzības iestāžu sadarbības platforma PEMSAC: Darba grupa par mazgāšanas līdzekļu regulas pārskatīšanu; Apmācības par savstarpējās atzīšanas regulu;
- ECHA organizētajā Ieviešanas informācijas apmaiņas forumā; forumā Biocīdu regulas apakšgrupa (BPRS); darba grupās (Eiropas Audita kapacitātes priekšlikuma apspriešana; *Interact Portal* lietotājiem; nacionālo koordinatoru un DDL apmācības);
- EK ģenerāldirektorāta SANTE Tabakas politikas ekspertu grupā; tehniskā darba grupā par EU-CEG; Tabakas ingredientu apakšgrupā; Vienotā rīcība tabakas kontrolē;
- PVO Tehniskā darba grupā par jaunieviestiem tabakas un nikotīna produktiem.

STARPTAUTISKĀ KONFERENCE

2022. gadā no 7. līdz 9. decembrim Rīgā noritēja 33. EPSO (*European Partnership for Supervisory Organisations in Health Services and Social Care*) konference, kas pulcēja Eiropas un citu valstu nozares profesionāļus. Starptautisko pasākumu Latvijā organizēja Inspekcija ciešā sadarbībā ar VM. Konference norisinājās Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā.

EPSO apvieno veselības pakalpojumu un sociālās aprūpes uzraudzības un kontroles institūcijas Eiropas valstīs un sadarbojas ar veselības aprūpes kvalitāti uzraugošām institūcijām visā pasaulē. EPSO mērķis ir veicināt uzraudzības institūciju regulāru savstarpējo sadarbību, lai pētījumu, ideju un labās prakses apmaiņas ceļā turpinātu veselības un sociālās aprūpes kvalitātes uzlabojumu nepārtrauktību visā Eiropā.

Konferencē uzstājās un diskusijās piedalījās eksperti no Igaunijas, Lielbritānijas, Nīderlandes, Norvēģijas, Īrijas, Singapūras u.c. Konferencē piedalījās arī veselības ministrs D. Pavļuts, VM valsts sekretāre I. Dreika, kā arī kvalitātes un audita nodaļu pārstāvji no PSKUS, BKUS, RAKUS u.c. Speciālisti no dažādām valstīm dalījās pieredzē un diskutēja par pamatā četrām galvenajām tēmām:

- telemedicīna un digitālā veselība – jauni attīstības soļi veselības un sociālās aprūpes uzraudzībā, digitālās veselības ieguvumi pacientam, vienlaikus prasa inovatīvus risinājumus uzraudzības regulējumā, lai digitālā veselība būtu droša un kvalitatīva;

- slimību profilakse, ko var regulēt ar sociālās un veselības aprūpes sfēras kvalitātes kontrolēm un auditiem – kā uzraudzīt un kontrolēt profilaktisko medicīnu un īstenotos pasākumus, kādas pieejas un metodes izmantot šajā jomā kopīgo mērķu sasniegšanā sabiedrības veselības labā;
- iekšējo un ārējo regulatoru sadarbība – kā sadarboties veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu sniedzējiem un to darbību uzraugošajām valsts institūcijām;
- inspekciju efektivitāte - kā veselības aprūpes kvalitātes uzraudzību padarīt efektīvāku visiem iesaistītajiem.

Konferences dalībnieki vienojās, ka veselības aprūpes kvalitāte un pacientu drošība ir kopīgs mērķis visiem – gan veselības aprūpes profesionāļiem, gan pacientiem, gan sabiedrībai kopumā. Papildus, attīstoties jaunām metodēm, kā, piemēram, telemedicīna, parādās jauni kvalitātes un drošības aspekti, kuru uzraudzībai un kontrolei ir nepieciešamas jaunas pieejas.

FINANSES

2022. gadā Inspekcijai piešķirtā dotācija no vispārējiem ieņēmumiem un iekasētie pašu ieņēmumi izlietoti saskaņā ar LR VM apstiprinātajiem finansēšanas plāniem un tāmēm.

8. tabula. Inspekcijas 2022. gada budžets (konsolidēts)

N.p.k.	Finansiālie rādītāji	2021.gadā faktiskā izpilde (EUR)	2022.gadā	
			apstiprināts likumā (ar izmaiņām) (EUR)	faktiskā izpilde (EUR)
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	5 766 363	6 072 319	5 480 434
1.1.	dotācijas	5 370 908	5 598 929	4 933 437
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	395 455	469 392	542 999
2.	Izdevumi (kopā)	5 701 664	6 139 569	5 354 697
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	5 649 703	6 085 513	5 300 641
2.1.1.	<i>kārtējie izdevumi</i>	5 649 028	6 081 455	5 296 586
2.1.2.	<i>procentu izdevumi</i>			
2.1.3.	<i>subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti</i>	675	69	69
2.1.4.	<i>kārtējie maksājumi Eiropas kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība</i>		3 989	3 988
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	51 961	54 056	54 056

2022. gadā Inspekcijas darbība nodrošināta izmantojot finanšu līdzekļus no vairākām valsts budžeta programmām un apakšprogrammām.

9. tabula. Budžeta programmu un to apakšprogrammu finansējuma izlietojums

Nr.	Nosaukums
46.00.00	„Veselības nozares uzraudzība” ar apakšprogrammu 46.01.00 „Uzraudzība un kontrole”
Kopā izlietotais finansējums 5 296 383 EUR. Programmas ietvaros veikta veselības nozares uzraudzība un kontrole. Lai nodrošinātu uzdevumu izpildi, tika pārskatīts transportlīdzekļu nepieciešamais apjoms un samazināts Inspekcijas automašīnu skaits par vienu vienību. Ņemot vērā transportlīdzekļa vispārējo tehnisko stāvokli un nepieciešamos finanšu līdzekļus tā savešanai tehniskā kārtībā, kā arī iepriekšējos gados ieguldītos līdzekļus, tā tika atsavināta. Tika turpināta 15 vieglo automašīnu pilna servisa noma, kā arī turpināti 7 patapinājuma līgumi ar Inspekcijas darbiniekiem par personīgā transportlīdzekļa izmantošanu iestādes funkciju nodrošināšanai. Ieviesta elektroniskā maršruta lapu (ceļazīmes) sagatavošana un aizpildīšana GPS sistēmā un elektroniskā reģistrēšana DVS "Namejs" visām Inspekcijas transporta vienībām. Samazināts administratīvais slogs (nav jāpilda maršruta lapas, nav lietvežiem jāšķenē un jāreģistrē maršruta lapas). Inspekcijā 2022. gadā tika labiekārtotas 2021. gadā izremontētās 1. stāva klientu apkalpošanas telpas. Veikta biroja mēbeļu iegāde.	
45.00.00	„Veselības aprūpes finansējuma administrēšana” ar apakšprogrammu 45.02.00 „Ārstnieciskā riska fonda darbības nodrošināšana”

Apakšprogrammas ietvaros nodrošināta pacientu atlīdzības prasījumu izskatīšanai piesaistīto ārstniecības personu darba apmaksa. Pārskata periodā ārējām ekspertīzēm Inspekcija ir samaksājusi 2 768 EUR.	
63.00.00	<i>Eiropas sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana" apakšprogrammas 63.07.00 „Eiropas sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana (2014-2020)” projekts 9.2.4.1/16/I/001 „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi”</i>
Projekta ietvaros izlietoti 3 893 EUR un veiktas šādas projekta pētījuma “Izglītības iestāžu vides kvalitātes un drošuma pētījums” īstenošanas aktivitātes: - veikta savākto datu un informācijas apstrāde, rezultātu analīze; - sagatavoti pētījuma rezultātu ziņojumi apsekotajām skolām; - sagatavots 4./5. posma starpziņojums par pētījuma rezultātiem.	
70.00.00	<i>“Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogrammas 70.07.00 „Citu Eiropas Kopienas projektu īstenošana” projekts CESPI/VM/008 „Eiropas Komisijas trešās Savienības rīcības programmas veselības jomā (2014.-2020.gads) projektu un pasākumu īstenošana”</i>
Projekta noslēgšana atbilstoši 12.04.2022. FM rīkojumam Nr.230 "Par apropriācijas izmaiņām", veikta Ārvalstu finanšu palīdzības naudas atlikuma atmaksa 3 988 EUR apmērā.	
99.00.00	<i>“Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums”</i>
Atbilstoši Finanšu ministrijas rīkojumiem "Par līdzekļu piešķiršanu", izmaksātas piemaksas 13 393 EUR apmērā par papildu darbu darbiniekiem, kuri veica telefonisku saziņu ar Covid - 19 inficētām personām un kontaktpersonām un 34 265 EUR SIA TET par izejošo zvanu centra pakalpojumu Covid-19 infekcijas skarto personu uzraudzībai.	

2022. gadā Inspekcija sniegusi maksas pakalpojumus saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 27. augusta noteikumiem Nr. 675 un Ministru kabineta 2022. gada 11. janvāra noteikumiem „Veselības inspekcijas maksas pakalpojumu cenrādis”.

10. tabula. Inspekcijas ieņēmumi 2022. gadā

Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	Faktiskie ieņēmumi (EUR)
Ieņēmumi par dokumentu izsniegšanu un kancelejas pakalpojumiem	4 201,45
Ieņēmumi par pārējiem sniegtajiem maksas pakalpojumiem	530 616,81
Pārējie iepriekš neklasificētie pašu ieņēmumi	4 468,98
Kopā	539 287,24

Covid-19 pandēmijas ietekme

Lai sekmētu Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra noteikumu Nr. 662 „Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai” ievērošanu, tika uzraudzīta inficētām personām un kontaktpersonām noteikto ierobežojumu ievērošana. Telefoniskai saziņai izlietoti 47 658 EUR.

GALVENIE UZDEVUMI 2023. GADĀ

Proaktīva, sistemātiska un sistēmiska saņemto telefona zvanu un sūdzību analīze

Saņemto sūdzību par veselības aprūpi monitorings

Monitorēt un analizēt jautājumus par ĀP un ĀAP reģistrāciju, pārreģistrāciju un reģistrācijas atjaunošanu

Prezentēt, ar ieinteresētajām pusēm, diskutēt, publicēt pārbaudi, klīnisko auditu, ĀRF gadījumu rezultātus, uzlabojumu ieviešanu

Pārtraukt negodīgu komercpraksi tīmekļa vietnēs, kas izplata neatļautas zāles, steroīdus, Covid-19 ārstēšanai neapstiprinātas zāles u.c.

Tematiskā pārbaude – akūtās kardioloģijas pacientu virzība laikā no NMPD izsaukšanas

Tematiskā pārbaude – audits onkoloģijas jomā

Tematiskā pārbaude - vides pieejamības nodrošinājums ĀI

Tematiskā pārbaude - rezidentu apmācības organizēšana ĢĀ praksē un veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāte ĢĀ praksē

PSKUS Transplantācijas centrā veikto aknu transplantāciju tematiskais audits

Tematiskās pārbaudes farmācijas jomā

Tematiskās kontroles aparāt tehnoloģiju izmantošanas jomā skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzēju vietās

Attālinātās kontroles par psihotropo un narkotisko zāļu izsniegšanu

Sniegt juridiskām un fiziskām personām informāciju par produktu jomā piemērojamo NA prasībām

Nodrošināt mērķgrupām pieejamu informāciju par ĀI, kurās nodrošināta vides pieejamība

Organizēt domnīcu par skaistumkopšanas pakalpojumu sniegšanas jomas problēmjautājumiem

Sadarbībā ar SPKC noorganizēt semināru pašvaldībām par peldēšanas drošību

Veikt darbinieku labbūtības rādītāju monitoringu

Izstrādāt un realizēt iekšējo mācību programmu vispārējo un profesionālo prasmju pilnveidei

Nodrošināt sistemātisku uzraudzībā nodarbināto darbinieku profesionālās darbības novērtēšanu un pilnveidi

Nodrošināt dalību ES institūciju un starptautisko organizāciju rīkotajos pasākumos Inspekcijas kompetences jomās